

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ДОВІДНИК
ОСНОВНИХ ПРАВ, ГАРАНТІЙ ТА ПІЛЬГ
ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ
ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Харків
2025

УДК 342.7:[364:355.08]

Д58

JEL classification: K11, K12, K23, K31

DOI 10.37772/978-617-7806-61-4

*Рекомендовано до друку вченою радою
Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України
(протокол № 7 від 08.10.2025 р.)*

Рецензенти:

В.В. Крикун – доктор юридичних наук, професор, т.в.о. начальника Територіального управління Державної судової адміністрації України у Харківській області;

І.О. Шаповалова – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ

Колектив авторів:

С.В. Глібо, В.П. Кохан, А.М. Любич, І.А. Селіванова, В.І. Шевердіна

Довідник основних прав, гарантій та пільг ветеранів війни за законодавством України: у 2-му вид., допов. / за заг. ред. С.В. Глібока – Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2025. – 122 с.

ISBN 978-617-7806-61-4

Довідник основних прав, гарантій та пільг ветеранів війни за законодавством України є науково-практичним виданням, що систематизує норми чинного законодавства України у сфері захисту прав ветеранів війни. У довіднику подано перелік основних прав та пільг, визначених Конституцією України, Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Кодексом законів про працю, Законом України «Про зайнятість населення» та іншими нормативно-правовими актами. Довідник містить судову практику із захисту прав ветеранів війни у сфері пенсійного, соціального забезпечення, захисту житлових прав і прав на земельну ділянку.

Видання має на меті полегшити орієнтацію ветеранів, їхніх родин, роботодавців та представників органів влади у правових механізмах забезпечення соціальних гарантій, пільг у сфері працевлаштування, медичного обслуговування, освіти й житлового забезпечення. Практична цінність довідника полягає в доступності викладу та можливості швидкого пошуку актуальної інформації щодо прав та гарантій ветеранів війни у різних сферах життя.

© Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2025

ISBN 978-617-7806-61-4

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. Соціальні права та гарантії ветеранів війни	4
Судова практика визнання статусу ветерана війни.....	13
Судова практика у справах з виплати пенсійних виплат і соціальних допомог.....	26
РОЗДІЛ 2. Права, гарантії та пільги ветеранів війни у сфері праці	52
РОЗДІЛ 3. Соціальні права, гарантії та пільги для ветеранів війни у сфері охорони здоров'я	57
РОЗДІЛ 4. Пільги ветеранам війни у сфері житла і житлово-комунальних послуг	64
Судова практика у житлових справах.....	72
РОЗДІЛ 5. Пільги ветеранам війни у сфері зв'язку.....	85
РОЗДІЛ 6. Пільги ветеранам війни у сфері транспорту	88
РОЗДІЛ 7. Право ветеранів війни на надання земельної ділянки.....	91
Судова практика звільнення від земельного податку	94
РОЗДІЛ 8. Право ветеранів війни на підприємницьку діяльність	96
РОЗДІЛ 9. Право ветеранів війни на отримання грантів на створення або розвиток власного бізнесу	99
РОЗДІЛ 10. Веб-портали послуг та сайти державних органів влади і місцевого самоврядування	102
ДОДАТОК №1	117

РОЗДІЛ 1.

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ТА ГАРАНТІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Нормативно-правова база

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- Постанова КМУ «Про Єдиний державний реєстр ветеранів війни» від 14 серпня 2019 р. № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2019-п#Text>.
- Постанова КМУ «Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни» від 12.05.1994 р. № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-94-%D0%BF#Text>.
- «Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; Перелік від 16.02.1994 № 94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-94-п#Text>.
- Постанова КМУ «Деякі питання Міністерства у справах ветеранів» від 27.12.2018 р. № 1175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2018-%D0%BF#Text>

З питань визнання статусу учасника бойових дій та учасника війни:

- Постанова КМУ «Питання надання статусу учасника війни деяким особам» від 23.09.2015 р. № 739. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2015-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Про комісії для розгляду питань, пов'язаних із встановленням статусу учасника війни, відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх [...]» від 26.04.1996 р. № 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-96-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій [...]» від 20.08.2014 р. № 413. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2014-%D0%BF#Text>.
- Наказ Міноборони України «Про затвердження Положення про комісії Міністерства оборони України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни [...]» від 10.11.2022 р. № 369. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1441-22#Text>.
- Наказ СЗРУ «Про затвердження Положення про Комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій у Службі зовнішньої розвідки України [...]» від 31.01.2023 р. № 236-ВС. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0360-23#Text>.
- Наказ ЦУ СБУ «Про затвердження Положення про комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій в Службі безпеки України» від 24.02.2023 р. № 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0514-23#Text>.

- Наказ Держспецзв'язку «Про затвердження Положення про Комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій у Державній службі спеціального зв'язку та захисту [...]» від 06.02.2019 р. № 63. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0210-19#Text>.
- Наказ Управління державної охорони «Про затвердження Положення про комісію Управління державної охорони України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій» від 17.12.2024 р. № 1192. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0140-25#Text>.
- Наказ Мінветеранів «Про затвердження Положення про міжвідомчу комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій та виплати одноразової грошової допомоги [...]» від 26.02.2021 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0521-21#Text>.
- Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій у Міністерстві юстиції України» від 18.12.2023 р. № 4324/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2201-23#Text>.
- Наказ Мінфіну України «Про затвердження Положення про Комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій у Державній фіскальній службі України» від 14.11.2016 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1553-16#Text>.
- Наказ МВС України «Про затвердження Положення про комісію Міністерства внутрішніх справ України з питань розгляду матеріалів про визнання учасника-

ми бойових дій, учасниками війни» від 23.05.2019 р. № 395. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0588-19#Text>.

- Наказ МВС України «Про затвердження Положення про комісію Національної поліції України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни поліцейських [...]» від 23.05.2016 р. № 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0857-16/#Text>.
- Наказ МВС України «Про затвердження Положення про комісію Головного управління Національної гвардії України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій [...]» від 06.11.2018 р. № 887. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1339-18#Text>.
- Наказ МВС України «Про затвердження Положення про комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій у ДСНС [...]» від 22.12.2018 р. № 1048. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0055-19#Text>.
- Наказ МВС України «Про затвердження Положення про комісію Адміністрації Державної прикордонної служби України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій [...]» від 15.04.2019 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-19#Text>.

Система соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України – сукупність органів держав-

ної влади, підприємств, установ, організацій, які взаємодіють між собою та іншими системами державного управління з метою формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України.

Відповідно до чинного законодавства ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. Особи, які мають право на такі статуси, безпосередньо брали участь або залучалися до участі в бойових діях.

До ветеранів війни належать:

- учасники бойових дій;
- особи з інвалідністю внаслідок війни;
- учасники війни;
- постраждалий учасник Революції Гідності;
- члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни;
- члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

Наразі Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року №3551-XII (зі змінами) та інші спеціальні НПА містять понад 40 пільг, які надаються різними органами державної влади.

Деякі з них:

- 1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

- 2) першочергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);
- 3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування.
- 4) 75-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством;
- 5) 75-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленням балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.
- 6) 75-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;
- 7) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів.
- 8) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;
- 9) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;
- 10) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

- 11) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;
- 12) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, установи, організації;
- 13) першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом;
- 14) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і підвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва.
- 15) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків;
- 16) безплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від

- наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-процентною знижкою;
- 17) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;
 - 18) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів;
 - 19) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;
 - 20) позачергове обслуговування закладами та установами, що надають соціальні послуги з догляду;
 - 21) учасникам бойових дій на території інших держав надається переважне право на вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти, право на позаконкурсний вступ до закладів професійної (професійно-технічної) освіти і на курси для одержання відповідних професій.

Порядок надання пільг та компенсацій визначаються Кабінетом Міністрів України.

Щоб оформити пільги передусім необхідно зареєструватися в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги.

Перелік документів:

1. Заява встановленого зразка про надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу;

2. Документ, що підтверджує право на пільгу (посвідчення УБД, посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни);
3. Паспорт, РНОКПП (ідентифікаційний код).

Куди звертатися:

- до органів Пенсійного фонду України (відділи обслуговування громадян у Харківській області, графік прийому і адреси доступні за посиланням <https://www.pfu.gov.ua/kh/category/kontakty/kontakty-pidvidomchuh-upravlin/> веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України (<https://portal.pfu.gov.ua/>))
- до виконавчого органу сільських, селищних, міських рад (Департаменту соціальної політики Харківської міської ради <https://soczahist.kh.ua/>);
- центри надання адміністративних послуг (у Харкові – Територіальні підрозділи ЦНАП м. Харкова, адреса і графік прийому доступні за посиланням <https://dozvil.kh.ua/addresses>, контактний номер 0800573434).

СУДОВА ПРАКТИКА ВИЗНАННЯ СТАТУСУ ВЕТЕРАНА ВІЙНИ

**Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 5 листопада 2024 року, Справа № 620/2234/24.
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122810672>**

Суть позовних вимог:

Позивач звернувся до суду з вимогою визнати протиправними дії Управління соціального захисту населення Чернігівської районної державної адміністрації щодо відмови у наданні статусу особи з інвалідністю внаслідок війни. Він також вимагав повторного розгляду своєї заяви та видачі відповідного посвідчення.

Основні аргументи позивача:

Позивач отримав травму під час виконання військових обов'язків у 2023 році.

Відповідно до акту про нещасний випадок, травма була пов'язана з виконанням обов'язків військової служби.

Медико-соціальна експертна комісія встановила III групу інвалідності та визнала її пов'язаною з військовою службою.

Відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», позивач вважає, що має право на відповідний статус.

Заперечення відповідача:

Травма, хоча і отримана під час служби, не була спричинена безпосередньою участю у бойових діях або захисті Батьківщини.

Встановлення факту отримання інвалідності під час служби не є автоматичною підставою для надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни.

Закон передбачає, що цей статус можуть отримати лише особи, які отримали інвалідність безпосередньо внаслідок виконання бойових завдань або участі у воєнних діях.

Рішення суду та аргументація:

Суд підтвердив, що позивач дійсно отримав травму під час військової служби.

Водночас, інвалідність була спричинена не участю у бойових діях, а випадком під час розвантаження деревини, що не є виконанням бойового завдання.

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» встановлює, що особами з інвалідністю внаслідок війни визнаються лише ті, хто отримав поранення або захворювання під час бойових дій або безпосереднього захисту Батьківщини.

Суд наголосив, що факт проходження військової служби та отримання травми під час неї не є достатнім для надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни.

У зв'язку з цим суд відмовив у задоволенні позову.

Постанова Касаційного адміністративного суду від 04 квітня 2023 року, Справа № 640/6758/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110039281>

Справа стосується того, що ветеран Афганістану намагався отримати статус учасника бойових дій

АТО. Суд відмовив, аргументуючи єдністю статусу та принципом «дозволено лише передбачене законом».

Суть позовних вимог:

Позивач звернувся до суду з вимогами визнати протиправним та скасувати рішення Комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасником бойових дій у Службі зовнішньої розвідки України, оформлене протоколом від 12.01.2021 №74, в частині відмови у наданні йому статусу учасника бойових дій (УБД) на підставі безпосередньої участі в антитерористичній операції (АТО) та забезпеченні її проведення.

Основні аргументи позивача:

Законодавство України (зокрема, Закон №3551-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та Порядок №413) не передбачає підстави для відмови у наданні статусу УБД через наявність такого статусу, отриманого раніше за участь у бойових діях в Афганістані (1988-1989 роки). Позивач посилався на відсутність норм, що забороняють повторне надання статусу, та на неправильне застосування судами пункту 19 частини першої статті 6 Закону №3551-ХІІ, пунктів 2 та 4 Порядку №413, а також Положення про Комісію.

Заперечення відповідача:

Відповідач (Служба зовнішньої розвідки України) заперечував позов, посилаючись на те, що статус УБД є єдиним і не може надаватися повторно. Позивач вже має статус УБД за участь у бойових діях в Афганістані, що підтверджується чинним законодавством (статті 4-6 Закону №3551-ХІІ, Порядок №413). Відмова базувалася на відсутності підстав для видачі другого посвідчення УБД, оскільки закон не передбачає множинності статусів. Від-

повідач також вказував, що завдання, виконані позивачем в АТО (відрядження в жовтні 2015 року), не свідчать про необхідність повторного надання статусу, а попередні заяви позивача були залишені без розгляду через невідповідність критеріям.

Рішення суду та аргументація:

Верховний Суд (касаційна інстанція) постановою від 04.04.2023 залишив без задоволення касаційну скаргу позивача, а рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 05.07.2022 та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 22.09.2022 – без змін. Таким чином, у задоволенні позовних вимог відмовлено повністю.

Аргументація суду:

- Статус УБД є єдиним (статті 4-6 Закону №3551-XII), а відмінними є лише обставини його набуття (наприклад, Афганістан чи АТО). Закон не передбачає повторного надання статусу чи видачі другого посвідчення (стаття 18 Закону №3551-XII, Положення про порядок видачі посвідчень від 12.05.1994 №302).
- Порядок №413 визначає процедуру надання статусу, але не містить норм про множинність статусів; підстави для надання – документи про участь в АТО (пункт 4), але не для повторного визнання.
- Органи влади діють за принципом «дозволено лише те, що передбачено законом» (частина 2 статті 19 Конституції України), тому Комісія не мала повноважень надавати статус вдруге.
- Позивач вже має статус за пунктом 2 частини першої статті 6 Закону №3551-XII (Афганістан), тому відмова є законною. Суд посилався на єдність ста-

тусу та відсутність підстав для скасування рішення Комісії.

Науковий коментар: З наукової точки зору, рішення Верховного Суду відображає консервативний підхід до тлумачення норм Закону №3551-XII, акцентуючи на єдності статусу УБД як правового інституту, спрямованого на соціальний захист ветеранів, а не на множинне визнання участі в різних конфліктах. Це узгоджується з принципом правової визначеності у адміністративному праві, де статус не може дублюватися без чіткої законодавчої підстави, щоб уникнути зловживань пільгами (наприклад, подвійне отримання компенсацій).

Критика: Закон №3551-XII не містить заборони на повторне надання статусу, що могло б трактуватися як прогалина. У доктрині адміністративного права підкреслюється, що в подібних випадках суди повинні застосовувати аналогію закону, але тут ВС обрав вузьке тлумачення, посилаючись на статтю 18 (одне посвідчення за вибором). Це може обмежувати права ветеранів АТО/ООС, які мають множинний досвід (Афганістан + АТО), ігноруючи специфіку сучасних конфліктів.

Рекомендація: законодавче уточнення для уникнення судових спорів, з урахуванням соціальної справедливості та принципу пропорційності.

Суд підтвердив право позивача на статус члена сім'ї померлого ветерана війни, визнав дії відповідача незаконними та зобов'язав видати посвідчення без додаткових вимог, а саме, не вимагати додатковий висновок ВЛК про причинно-наслідковий зв'язок смерті.

Рішення Хмельницького окружного адміністративного суду від 10 вересня 2024 р. справа № 560/7201/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121512371>

Позовні вимоги:

Позивач (дружина померлого ветерана війни) просила:

Визнати протиправними дії Управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради щодо відмови у встановленні їй статусу члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни.

Зобов'язати відповідача встановити їй цей статус та видати відповідне посвідчення.

Обґрунтування:

Позивач стверджувала, що її чоловік був визнаний інвалідом війни (III група) та мав відповідні пільги, тому вона має право на статус члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни.

Відповідач відмовив у задоволенні заяви, посиляючись на відсутність висновку ВЛК щодо причинного зв'язку смерті чоловіка з виконанням військових обов'язків.

Рішення суду:

Позов задоволено: суд визнав, що статус інваліда війни (III група) вже був встановлений відповідним органом і відповідач не мав права вимагати додатковий висновок ВЛК про причинно-наслідковий зв'язок смерті.

Зобов'язано Управління праці та соцзахисту населення Хмельницької міськради встановити позивачу статус члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни та видати відповідне посвідчення.

Суд підтвердив право позивача на статус члена сім'ї загиблого ветерана війни, визнав дії відповідача незаконними та зобов'язав видати відповідне посвідчення, незважаючи на причини захворювання.

**Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 25 жовтня 2023 року, Справа № 620/12258/23.
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114462967>**

Позовні вимоги:

Позивач (дружина померлого ветерана війни) просила:

Визнати протиправною відмову Управління соціального захисту населення Корюківської РДА у наданні їй статусу члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни.

Зобов'язати відповідача надати їй цей статус та видати відповідне посвідчення.

Обґрунтування:

Позивач доводила, що її чоловік за життя був учасником бойових дій, мав статус інваліда війни I групи та користувався відповідними пільгами.

Відповідач відмовив у наданні статусу, мотивуючи це тим, що захворювання, яке спричинило смерть чоловіка, пов'язане з ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС, а не з бойовими діями.

Рішення суду:

Позов задоволено: суд визнав, що померлий мав статус інваліда війни та відповідні пільги, тому його дружина має право на встановлення статусу члена сім'ї загиблого ветерана війни.

Зобов'язано Управління соціального захисту населення Корюківської РДА надати позивачу відповідний статус та видати посвідчення.

Суд визнав, що дружина померлого ветерана війни має право на отримання статусу члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни та відповідного посвідчення, а бездіяльність Управління соціального захисту була незаконною.

Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 18 червня 2024 року, Справа № 240/32028/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119843945>

Позовні вимоги:

Позивач (дружина померлого ветерана війни) просила:

Визнати бездіяльність Управління сім'ї та соціального захисту населення Бердичівської міської ради щодо відмови у встановленні статусу особи, на яку поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», протиправною.

Зобов'язати відповідача надати їй відповідний статус та видати посвідчення.

Обґрунтування позову:

Позивач була дружиною ОСОБА_2, який мав статус особи з інвалідністю внаслідок війни II групи через поранення, отримане під час військової служби в Афганістані.

Позивач подала заяву на отримання посвідчення члена сім'ї загиблого ветерана війни, однак отримала відмову, яку вважала незаконною.

Позиція відповідача:

Відповідач вважав, що п. 2 ст. 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» не поширюється на дружину померлого, якщо ветеран не мав певного статусу за життя.

ОСОБА_2 не мав статусу учасника бойових дій – він був особою з інвалідністю внаслідок війни II групи через поранення, отримане під час проходження військової служби у Республіці Афганістан.

Рішення суду:

Позов задоволено частково:

Визнано протиправною бездіяльність відповідача щодо відмови позивачу у встановленні статусу.

Статус інваліда війни прирівнюється до ветерана війни, що підтверджено рішеннями Верховного Суду та правовим аналізом норм Закону.

Зобов'язано відповідача встановити позивачу статус особи, на яку поширюється чинність Закону № 3551-XII, та видати посвідчення.

В іншій частині позовні вимоги відхилені.

**Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 серпня 2023 року, Справа № 300/105/23
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112878797>**

Вдова ліквідатора ЧАЕС вимагала визнати незаконною відмову соцзахисту у видачі посвідчення «члена сім'ї загиблого ветерана війни». Суд відмовив: оскільки померлому за життя не встановлювали інвалідність і статус «ветерана війни», сім'я не має права на таке посвідчення за ст.10 Закону №3551-XII.

Суть позовних вимог:

Позивачка (вдова ліквідатора ЧАЕС, кат. 2) просила: визнати протиправною відмову УСЗН у видачі їй «по-

свідчення члена сім'ї загиблого» за п.1 ст.10 Закону №3551-ХІІ; зобов'язати видати це посвідчення.

Основні аргументи позивача:

Чоловік позивачки був військовозобов'язаним, залученим до ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС; експертним висновком (04.10.2013) встановлено, що його смерть пов'язана з виконанням обов'язків військової служби під час ліквідації.

Отже, вона належить до членів сім'ї військовослужбовця, який помер від захворювання, одержаного в період проходження служби, і має право на відповідне посвідчення за ст.10 Закону №3551-ХІІ.

Заперечення відповідача:

Соцзахист дружини ліквідатора регулюється насамперед Законом №796-ХІІ (про Чорнобиль), а не Законом №3551-ХІІ. Померлому за життя не встановлено статус «особи з інвалідністю внаслідок війни» (МСЕК), отже він не набув статусу «ветерана війни» у розумінні ст.4, 7 Закону №3551-ХІІ; відповідно, сім'я не підпадає під ст.10 цього Закону.

Рішення суду та аргументація:

Апеляцію залишено без задоволення; відмову у позові підтверджено.

Ключова логіка: ст.10 Закону №3551-ХІІ поширюється на сім'ї загиблих (померлих) «ветеранів війни», тобто осіб з переліку ст.6–7. Для «чорнобильського» кейсу релевантним є п.1 ч.2 ст.7 особи з інвалідністю внаслідок війни з причин, пов'язаних із ліквідацією ЧАЕС. Оскільки померлому за життя інвалідність (її причина інвалідності) не встановлювалися, статусу «ветерана війни» він не набув; тому підстав для посвідчення сім'ї загиблого ветерана немає.

Суд додатково навів норми КАС щодо письмового провадження та згадав стандарти мотивування (ССЈЕ №11; практика ЄСПЛ) — окресливши, що рішення є достатньо вмотивованим.

Науковий коментар: Справа демонструє: причинний зв'язок смерті з виконанням обов'язків служби (висновок комісії) сам по собі не конвертується у «ветеранський» статус; необхідний саме документ МСЕК про інвалідність і її причину, встановлений за життя, що й «відчиняє двері» до ст.7 → ст.10 Закону №3551-ХІІ.

Наявне напруження: закон не передбачає постфактум-процедур для надання «військової інвалідності» посмертно (або еквівалентних механізмів доведення).

Для правозастосування: у подібних спорах критичними є докази саме статусу за ст.7 (МСЕК + причина інвалідності), а не лише «чорнобильські» посвідчення;

Для законодавця: доцільно врегулювати можливість посмертного підтвердження підстав для статусу «особи з інвалідністю внаслідок війни» в контексті ліквідації ЧАЕС, а також уніфікувати перетинки між Законом №796-ХІІ (чорнобильський захист) і Законом №3551-ХІІ (ветеранський статус), аби уникнути прогалин для сімей, де причинний зв'язок із службою доведено, але «статусний» ланцюжок формально не завершено.

Справа про відмову у видачі особі посвідчення члена сім'ї загиблого

Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду у складі колегії суддів від 11 лютого 2025 року

у справі № 620/10109/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125111113>

1. Суть спору

Департамент соціальної політики (позивач) звернувся до суду з апеляційною скаргою про визнання протиправним рішення окружного адміністративного суду про видачу особі посвідчення члена сім'ї загиблого згідно Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та про відмову в наданні статусу члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни.

2. Основні правові моменти:

Правовий статус ветеранів війни, створення належних умов для їх життєзабезпечення визначає Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Відповідно Закону «3551-ХІІ до осіб з інвалідністю внаслідок війни належать також особи з інвалідністю з числа: осіб вільнонайманого складу, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання інших обов'язків військової служби, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, ядерних аварій, ядерних випробувань, з участю у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, іншим ураженням ядерними матеріалами; осіб, залучених до складу формувань Цивільної оборони, які стали особами з інвалідністю внаслідок захворювань, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи.

Таким чином, суд першої інстанції дійшов вірного висновку, що чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» поширюється також і на членів сім'ї військовослужбовців, які

померли внаслідок захворювання, пов'язаного з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи.

3. Позиція та висновки суду

Суд вважає, що доводи апеляційної скарги зазначених вище висновків суду попередньої інстанції не спростовують і не дають підстав для висновку, що судом першої інстанції при розгляді справи неправильно застосовано норми матеріального права, які регулюють спірні правовідносини, чи порушено норми процесуального права.

Науковий коментар: Суд, спираючись на ст. 10 Закону України № 3551-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», підтвердив, що дія цього закону поширюється також на дружину (чоловіка) померлого ветерана війни, який став особою з інвалідністю внаслідок військової служби чи захворювання, набутого під час виконання службових обов'язків, зокрема пов'язаних із ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи. Такий підхід демонструє соціально орієнтоване тлумачення норм права на користь вразливих осіб. Ця постанова зміцнює доктрину «широкого соціального тлумачення» у сфері прав осіб, які мають спеціальний правовий статус.

СУДОВА ПРАКТИКА У СПРАВАХ З ВИПЛАТИ ПЕНСІЙНИХ ВИПЛАТ І СОЦІАЛЬНИХ ДОПОМОГ

Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 10 травня 2022 року, Справа № 580/6928/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104257004>

Справа стосується оскарження відмови органу соціального захисту у наданні статусу «члена сім'ї загиблого» вдові військовослужбовця, який загинув під час проходження служби в зоні АТО. Суд визнав дії органу протиправними через формальний підхід до висновків ВЛК, зобов'язав повторно розглянути заяву з урахуванням контексту і фактичних обставин загибелі, не підміняючи при цьому дискрецію адміністративного органу.

Суть позовних вимог:

Позивачка просила: визнати протиправною відмову УСЗН у наданні їй статусу «члена сім'ї загиблого»; зобов'язати надати статус і видати відповідне посвідчення.

Основні аргументи позивача:

Чоловік загинув у 2016 р. під час АТО, смерть настала внаслідок поранення, пов'язаного з проходженням військової служби. Отже, на неї поширюється ч.1 ст.10 Закону №3551-ХІІ, і вона має право на статус «член сім'ї загиблого».

Заперечення відповідача:

Рішенням комісії з питань пов'язаних із встановленням статусу особам, на яких поширюється чинність За-

кону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (протокол № 6 від 02.04.2021) правомірно відмовлено у наданні позивачу статусу члена сім'ї загиблого, оскільки відповідно до витягу з протоколу засідання ВЛК зазначено, що поранення чоловіка позивача отримане у результаті нещасного випадку та причина смерті, ТАК, пов'язана з проходженням військової служби, тобто не зазначено про те, що поранення одержане під час захисту Батьківщини або виконання інших обов'язків військової служби (службових обов'язків).

Рішення суду та аргументація:

Апеляцію задоволено частково: рішення першої інстанції скасовано; дії УСЗН щодо відмови - протиправні; УСЗН зобов'язано повторно розглянути заяву позивачки з урахуванням висновків суду; у решті - відмовлено (суд не підмінив дискрецію органу).

Мотиви:

- Ст.10 Закону №3551-ХІІ охоплює сім'ї військовослужбовців, які померли від поранення, одержаного під час захисту Батьківщини або виконання обов'язків служби; закон не містить застереження, що виключає «нещасний випадок», якщо він стався у зв'язку з проходженням служби.
- Довідка частини підтверджує участь у АТО в період загибелі; доказів правопорушення, самогубства, сп'яніння тощо не подано.
- Ефективний спосіб захисту — зобов'язання повторно розглянути заяву (межі дискреції; стандарти мотивування за Конвенцією та практикою ЄСПЛ).

Науковий коментар: Справа ілюструє ширше, телеологічне тлумачення ст.10 Закону №3551-ХІІ: формула

ВЛК «нещасний випадок, пов'язаний з проходженням служби» не блокує доступ до статусу, якщо контекст (участь у АТО, місце/час, відсутність протиправних чинників) свідчить про службовий характер події.

Практичний висновок: критичними доказами є (i) підтвердження участі у АТО/ООС у відповідний період, (ii) причинний зв'язок травми/смерті з проходженням служби, (iii) відсутність обставин, що виключають застосування ст.10 (правопорушення, самогубство тощо).

Методологічно корисним є обраний судом засіб захисту: він підтримує баланс між обов'язком органу діяти в межах дискреції та правом особи на ефективний засіб юридичного захисту.

Суд підтвердив незаконність дій МОУ та зобов'язав його подати список на виплату компенсації, що відкриває шлях до отримання коштів позивачем. Водночас суд не вбачав підстав для додаткового контролю за виконанням рішення, оскільки МОУ ще не встигло його порушити після набрання ним законної сили.

Рішення Київського окружного адміністративного суду від 26 червня 2023 року, Справа № 320/3554/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111780776>

Суть позовних вимог:

Позивач звернувся до суду з позовом до Управління соціального захисту населення Бучанської районної державної адміністрації Київської області про:

визнання протиправними дій відповідача щодо нарахування та виплати не в повному розмірі щорічної

грошової допомоги до 5 травня, передбаченої ст. 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

зобов'язання відповідача здійснити перерахунок і виплатити позивачу повний розмір щорічної грошової допомоги з урахуванням уже виплачених сум.

Основні аргументи позивача:

Позивач має статус особи з інвалідністю внаслідок війни III групи, що підтверджується посвідченням.

Законодавство України (ст. 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» у редакції від 25 грудня 1998 р.) передбачає, що особи з інвалідністю III групи внаслідок війни мають право на щорічну грошову допомогу у розмірі семи мінімальних пенсій за віком.

Виплачена сума допомоги (3391 грн у 2021 році) є значно меншою за передбачений законом розмір.

Конституційний Суд України своїм рішенням від 27 лютого 2020 р. № 3-р/2020 визнав неконституційним обмеження виплат, встановлене Бюджетним кодексом, а отже, Кабінет Міністрів України не мав права встановлювати менші розміри допомоги.

Дії відповідача суперечать Конституції України та рішенням Верховного Суду.

Заперечення відповідача:

Відповідач не подав відзиву на позов, не надав жодних доказів чи заперечень, хоча був належним чином повідомлений про розгляд справи.

Рішення суду та його аргументація:

Факт інвалідності позивача та його право на допомогу підтверджено.

Суд встановив, що відповідач виплатив позивачу грошову допомогу в розмірі 3391 грн, що є значно нижчим за сім мінімальних пенсій за віком, передбачених ст. 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Конституційний Суд України визнав неконституційним положення, що дозволяло Кабінету Міністрів України визначати розмір допомоги «в межах бюджетних призначень».

З моменту рішення Конституційного Суду (27.02.2020), розміри допомоги мають визначатися без обмежень, встановлених Кабміном.

Суд послався на рішення Верховного Суду від 29.09.2020 р., залишене в силі Великою Палатою Верховного Суду 13.01.2021 р., у якому аналогічні позови були задоволені.

Висновок суду: Позивач мав право на виплату в розмірі семи мінімальних пенсій за віком, і відповідач протиправно зменшив цю суму.

Рішення суду:

Суд задовольнив позов у повному обсязі та зобов'язав відповідача здійснити перерахунок і виплатити недоотриману суму допомоги за 2021 рік.

Рішення стосується забезпечення прав ветеранів, але суд став на бік Пенсійного фонду, визнавши, що після змін у законодавстві виплата до 5 травня скасована, а замість неї введена інша виплата – до Дня Незалежності України.

Рішення Сумського окружного адміністративного суду від 12 лютого 2024 року, Справа № 480/11143/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116926474>

Суть позовних вимог:

Позивач (учасник бойових дій) оскаржив бездіяльність Головного управління Пенсійного фонду України в Сумській області щодо невиплати щорічної разової грошової допомоги до 5 травня 2023 року у розмірі 5 мінімальних пенсій за віком, як передбачено ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Позивач вимагав нарахувати та виплатити недоотриману суму.

Основні аргументи позивача:

Відповідно до ч. 5 ст. 12 Закону, позивач має право на отримання щорічної разової допомоги у розмірі 5 мінімальних пенсій за віком.

Виплата у меншому розмірі суперечить нормам закону та рішенням Конституційного Суду України.

Заперечення відповідача:

Виплата грошової допомоги у 2023 році регулюється не статтею 12 Закону, а постановою Кабінету Міністрів України № 754 від 21.07.2023 року, яка встановлює новий механізм разової виплати до Дня Незалежності України.

Позивач отримав разову допомогу у розмірі 1000 грн відповідно до встановленого порядку.

Ст. 12 Закону була змінена у 2023 році, і тепер виплата здійснюється на основі рішень Кабінету Міністрів у межах бюджетних призначень.

Рішення суду та аргументація:

Суд відмовив у задоволенні позову, визнавши, що позивач отримав одноразову допомогу до Дня Незалежності у встановленому розмірі.

Суд визнав, що після змін до ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» у 2023 році, розмір та порядок виплати визначається Кабінетом Міністрів, а не безпосередньо законом.

Конституційне рішення від 27.02.2020 № 3-р/2020 не застосовується до даної ситуації, оскільки стосується виплат до 5 травня, які у 2023 році взагалі не передбачені законом.

Суд дійшов висновку, що дії Пенсійного фонду були правомірними, оскільки виплата здійснена у розмірі, визначеному Кабінетом Міністрів.

Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 10 січня 2022 року, Справа № 380/5006/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102493118>

Виконавчий комітет ЛМР просив скасувати судові рішення, яким його зобов'язано виплатити учаснику бойових дій 100 000 грн одноразової допомоги за заявою 2018 року. Суд відхилив апеляцію, встановивши, що позивач мав право на допомогу ще за старими умовами Програми як особа третьої черги, а бездіяльність виконкому щодо виплати була протиправною.

Суть позовних вимог:

Визнати протиправною бездіяльність Львівської міської ради та її виконкому щодо невиконання одноразової матеріальної допомоги 100 000 грн за міською Програмою (ухвала №4520 від 23.04.2015), зобов'язати надати цю допомогу.

Основні аргументи позивача:

Позивач учасник бойових дій, подав 08.11.2018 заяву з повним пакетом документів; має право на допомогу і підпадає під 3-тю чергу (виховує дитину з інвалідністю). Попередня відмова виконкому від 26.04.2019 №398 уже скасована іншим рішенням суду; отже, бездіяльність щодо фактичної виплати є протиправною.

Заперечення відповідача:

Комісія 19.05.2020 скасувала попередню відмову та рекомендувала розгляд заяви в п'ятій черзі відповідно до змін до Програми від 19.09.2019 (№5427), де п'ята черга передбачена для осіб, які претендують на земельні ділянки (позивач був у списку на дачне будівництво за межами Львова). Виконком скасував відмову (рішення №488 від 12.06.2020), позивача повідомлено листом від 22.09.2020, і він отримає допомогу в порядку черги. Права особи не порушено, позов безпідставний.

Рішення суду та аргументація:

Восьмий апеляційний адміністративний суд постановою від 10.01.2022 (справа №380/5006/21) залишив без задоволення апеляційну скаргу Виконавчого комітету та без змін рішення Львівського окружного адміністративного суду від 13.07.2021, яким позов задоволено частково: визнано протиправною бездіяльність Виконавчого комітету щодо ненадання допомоги; зобов'язано надати допомогу в сумі 100 000 грн на підставі заяви від 08.11.2018. У задоволенні решти вимог (щодо міської ради та звіту) відмовлено. Постанова набрала сили 10.01.2022, касаційному оскарженню не підлягає (крім винятків за п. 2 ч. 5 ст. 328 КАС України).

Аргументація:

Позивач відповідає критеріям Програми на момент подачі заяви (третя черга через дитину з інвалідністю; сумарний строк в АТО >45 днів, реєстрація у Львові).

Початкова відмова протиправна (встановлено судом 13.03.2020, обов'язкове за ст. 78 КАС).

Зміни до Програми 2019 р. не застосовуються, ігнорування третьої черги порушує принцип законних очікувань

Бездіяльність Виконавчого комітету: не прийнято рішення про надання допомоги попри рекомендації Комісії та судове скасування відмови (затримка >3 років).

Ефективний захист прав (ст. 245 КАС): зобов'язання надати допомогу, оскільки просте визнання бездіяльності недостатнє.

Доводи апелянта безпідставні, обставини встановлено, норм не порушено (ст. 308, 311 КАС).

Науковий коментар:

Рішення ілюструє застосування принципу легітимних очікувань у соціальних програмах: коли всі критерії виконані, орган місцевого самоврядування вже не має «вільної» дискреції відкладати чи змінювати черговість всупереч умовам Програми; межі дискреції виконкому: дискреція щодо черговості має здійснюватися в межах правил Програми; підміна 3-ї черги 5-ю – вихід за межі повноважень; практичний наслідок для органів: після встановлення права заявника судом повторно «процедурні» зволікання кваліфікуються як триваюча бездіяльність, що відкриває шлях до прямого зобов'язання здійснити виплату.

Постанова Касаційного о адміністративного суду від 12 квітня 2023 року, Справа № 440/2563/22 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110187797>

Справа стосується відмови у призначенні одноразової грошової допомоги в розмірі 300 прожиткових мінімумів особі з інвалідністю II групи внаслідок війни після підвищення групи інвалідності. Верховний Суд відмовив, роз'яснивши, що така доплата можлива лише у разі, якщо виплата буде здійснена за тим самим законом, тому механізм перерахунку не застосовується.

Суть позовних вимог:

Позивач просив визнати протиправною відмову у призначенні одноразової грошової допомоги як особі з інвалідністю II групи внаслідок війни у розмірі 300 прожиткових мінімумів за ч.7 ст.13 Закону №3551-XII та зобов'язати призначити й виплатити її з урахуванням раніше виплачених сум. Суди першої та апеляційної інстанцій частково задовольнили позов (скасували відмову Комісії та зобов'язали повторно розглянути заяву), однак Верховний Суд скасував ці рішення та відмовив у позові повністю.

Основні аргументи позивача:

Після первинного встановлення III групи інвалідності та виплати 250 ПМ за іншим законом йому в межах двох років підвищено групу до II; отже, за абз.6 п.6 Порядку №336 він має право на більший розмір допомоги (300 ПМ) за ч.7 ст.13 Закону №3551-XII із зарахуванням раніше виплаченої суми.

Заперечення відповідача:

Міжвідомча комісія вказувала, що позивачу вже було призначено та виплачено одноразову допомогу за іншим

законом (ст.97 Закону №580-VIII), а Порядок №336 і ч.7 ст.13 Закону №3551-XII передбачають виплату «за однією з підстав за вибором особи», причому підвищення суми можливе лише в межах того ж правового режиму, за яким була перша виплата; п.17 Порядку №336 забороняє призначення, якщо є інформація про виплату за іншим законом.

Рішення суду та аргументація:

Верховний Суд задовольнив касацію Комісії, скасував рішення попередніх інстанцій і ухвалив нове -про відмову в позові. Суд розтлумачив:

ч.7 ст.13 Закону №3551-XII та п.4 Порядку №336 встановлюють альтернативність підстав — виплата здійснюється лише за однією з них за вибором особи;

абз.6 п.6 Порядку №336 (підвищення групи протягом 2 років) застосовується, якщо первинна допомога була призначена саме за Законом №3551-XII, тоді доплата проводиться з урахуванням раніше виплаченої суми;

якщо первинну виплату зроблено за іншим законом (тут ст.97 Закону №580-VIII поліцейським), «дотягувати» суму через Закон №3551-XII не можна; подальше коригування має відбуватися в межах того ж нормативного акту, за яким була перша виплата;

п.17 Порядку №336 додатково блокує призначення, коли є підтвердження первинної виплати за іншим законом.

Науковий коментар: Постанова чітко закріплює принцип зв'язаності обранням режиму: одноразова допомога у зв'язку з інвалідністю виплачується за однією підставою, і механізм «підвищення» (вікно 2 роки) працює лише у межах того самого закону, що застосовано первісно.

Практичний наслідок: суб'єкт має стратегічно обирати правову підставу вже при первинному зверненні (3551-XII vs 580-VIII), інакше подальший перехід для «дотягування» суми блокований.

З точки зору законодавчої політики, рішення виявляє прогалину координації соціальних виплат різних режимів: доцільним виглядає або уніфікація підходів (єдина «лінійка» сум із автоматичним перерахунком незалежно від джерела первинної виплати), або запровадження чіткої процедури міжрежимної конвертації без порушення принципу одноразовості.

Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 15 березня 2023 року, Справа № 240/470/22
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109572098>

Мати загиблого військовослужбовця, оскаржувала відмову Пенсійного фонду у призначенні їй дострокової пенсії за віком на підставі п.4 ч.1 ст.115 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Суди першої та апеляційної інстанцій відмовили у задоволенні позову. Ключовим стало розмежування понять «смерть, пов'язана з проходженням військової служби» та «смерть під час виконання обов'язків військової служби». Для отримання статусу «сім'ї загиблого ветерана війни» (ст.10 Закону №3551-XII) та, відповідно, права на дострокову пенсію необхідним є саме другий критерій, підтверджений посвідченням, виданим органами соцзахисту.

Суд підтвердив: пільги у сфері соціального забезпечення можливі лише за чітко встановленими законом підставами.

Суть позовних вимог:

Позивачка просила: визнати протиправними відмови ГУ ПФУ у призначенні їй дострокової пенсії за віком як матері загиблого військовослужбовця за п.4 ч.1 ст.115 Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; зобов'язати ПФУ призначити таку пенсію з моменту звернення.

Основні аргументи позивача:

Вона є матір'ю військовослужбовця, смерть якого пов'язана з проходженням військової служби (наявні відповідні документи/висновок ВЛК). Отже, вважає, що підпадає під коло осіб, яким може бути призначена дострокова пенсія як члену сім'ї загиблого військовослужбовця.

Заперечення відповідача:

Подано неповний пакет документів: проблеми зі страховим стажем і відсутність належного посвідчення «члена сім'ї загиблого (померлого)» у розумінні Закону №3551-ХІІ («Про статус ветеранів війни...»). Наявне посвідчення засвідчує пільги для сімей, чиї рідні загинули «під час проходження служби», але не підтверджує статус сім'ї загиблого ветерана війни за ст.10 Закону №3551-ХІІ.

Рішення суду та аргументація:

Апеляційну скаргу залишено без задоволення; рішення першої інстанції без змін;

Ключове: п.4 ч.1 ст.115 Закону про пенсійне страхування дає право на дострокову пенсію, зокрема, батькам

військовослужбовців, які «померли (загинули) під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків)» та за наявності статусу, що підтверджується посвідченням, виданим органами соцзахисту відповідно до Положення, затв. постановою КМУ №302.

ВЛК встановила: травма отримана у позаслужбовий час внаслідок ДТП; смерть «пов'язана з проходженням військової служби», але не з «виконанням обов'язків військової служби». Це принципово, бо перелік у ст.10 Закону №3551-ХІІ вичерпний і вимагає саме зв'язку зі «виконанням обов'язків», а не загального зв'язку з проходженням служби.

Подане посвідчення підтверджує пільги для сімей військовослужбовців, які загинули під час проходження служби, але не надає статусу «сім'ї загиблого ветерана війни» у сенсі ст.10 Закону №3551-ХІІ; отже, формальних підстав для застосування п.4 ч.1 ст.115 немає.

Суд також послався на практику ЄСПЛ щодо обов'язку мотивувати рішення (без потреби відповідати на кожен аргумент дослівно). Постанова від 15.03.2023 № 240_...

Науковий коментар: Справа демонструє жорстке розмежування двох юридично різних зв'язків: «пов'язано з проходженням служби» vs «пов'язано з виконанням обов'язків служби». Для набуття статусу сім'ї загиблого ветерана (ст.10 Закону №3551-ХІІ) і, як наслідок, права на дострокову пенсію (п.4 ч.1 ст.115 Закону про пенсійне страхування) потрібен саме другий критерій.

Перелік у ст.10 є вичерпним: суд віддає перевагу нормативному підходу (належний підтвердний документ), а не оціночному «соціальному» тлумаченню. Це узгоджу-

ється із доктриною «пільги лише за чітко встановлених законом підстав» у сфері соцзабезпечення.

Доказовий стандарт тут фактично «документальний»: навіть за наявності висновку ВЛК про зв'язок смерті з проходженням служби, відсутність посвідчення за процедурою КМУ №302/органів соцзахисту та невідповідність фактичного зв'язку вимогам ст.10 роблять вимоги безперспективними.

Справа про виплату військовослужбовцю додаткової грошової винагороди

Постанова ШОСТИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУДУ від 6 червня 2024 року у справі № 580/5379/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120002917>

Суть спору

Позивач – строковий військовослужбовець, який отримав тяжке поранення під час ворожого обстрілу, – вимагав визнати неправомірними дії військової частини, яка виплачувала йому лише 30 000 грн додаткової винагороди замість передбачених 100 000 грн на час лікування та відпусток, а також бездіяльність командування щодо ненаправлення документів для надання йому статусу учасника бойових дій.

Основні правові моменти

Суд встановив факт поранення, пов'язаного із захистом Батьківщини, доведений належними доказами. Позивач перебував на лікуванні та у відпустках після поранення, отже, згідно з Постановою Кабінету Міністрів

України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168» від 01.04.2022 р. № 400 мав право на додаткову винагороду у 100 000 грн/міс. Відповідач (військова частина) безпідставно обмежив виплати сумою 30 000 грн. Бездіяльність щодо ненаправлення документів на розгляд комісії про надання статусу УБД також є неправомірною.

Висновки суду

Суд підтвердив, що поранення під час несення служби, автоматично означає виникнення права на підвищену винагороду (100 000 грн/міс.). Особи, які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я у зв'язку з пораненням (контузією, травмою, каліцтвом), пов'язаним із захистом Батьківщини (включаючи час переміщення з одного лікарняного закладу охорони здоров'я до іншого) або перебувають у відпустці для лікування після тяжкого поранення за висновком (постановою) військово-лікарської (лікарсько-експертної) комісії - включаються до наказів про виплату додаткової винагороди, збільшеної до 100 000, 00 грн.

Військові частини не можуть самостійно звужувати обсяг гарантій, встановлених Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168» від 01.04.2022 р. № 400. У подібних справах основне значення мають: довідка про обставини травми; медичні висновки ВЛК; підтвердження лікування/відпустки після поранення.

Науковий коментар: Рішення демонструє, що суди захищають право військових на належне грошове забезпечення навіть у випадках бюрократичного опору з боку

командування. Грошове забезпечення військовослужбовців не є «заробітною платою» у класичному розумінні, а становить особливий вид державної соціальної гарантії, що поєднує елементи винагороди за працю і спеціальної компенсації за ризики та обмеження, пов'язані зі службою. Це зумовлює його окреме правове регулювання, включно з індексацією, залежністю від військового звання, посади, умов служби та наукових досягнень. Грошове забезпечення військовослужбовців, зокрема додаткові виплати за поранення, є невід'ємним елементом соціальної політики держави та гарантією реалізації конституційного обов'язку держави щодо захисту військових. Однак залежність ключових виплат від формальних документів (довідки) потребує перегляду задля гарантування реальності та своєчасності цих виплат.

Справа про виплату щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни та особам з інвалідністю внаслідок війни (до 5 травня)

Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду від 15 квітня 2025 р. у справі № 400/6140/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126628926>

Суть спору

Позивач (ветеран війни, особа з інвалідністю внаслідок війни) звернувся до суду з вимогою про виплату щорічної разової грошової допомоги до 5 травня, передбаченої Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Він вважав, що держава недоплатила йому відповідну допомогу.

Основні правові моменти

Держава зобов'язана виплачувати разову допомогу ветеранам війни, але з 2023 року виплата здійснюється до Дня Незалежності, а не до 5 травня. Конституційний Суд України неодноразово захищав соціальні гарантії ветеранів, але нові законодавчі зміни змінили строк і підставу виплати. Суд справедливо визнав позов передчасним, оскільки порушення права позивача ще не настало на момент звернення.

Висновки суду

У цій справі суд дійшов висновку, що після змін законодавства 2023 року щорічна разова грошова допомога ветеранам війни та особам з інвалідністю внаслідок війни виплачується не до 5 травня, а до Дня Незалежності України у порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів. Позовні вимоги про недоплачену допомогу до 5 травня визнано необґрунтованими, а звернення позивача до суду в липні 2024 року – передчасним, оскільки граничний строк виплати встановлено до 1 листопада. Таким чином, суд підтвердив правомірність відмови у задоволенні позову, підкресливши, що порушення права має місце лише після настання визначеного законом строку, а соціальні гарантії ветеранів підлягають реалізації в новій редакції закону.

Науковий коментар: Розглядувана справа продемонструвала низку проблемних моментів державної політики у галузі соціального захисту населення, зокрема, питання балансу між соціальними гарантіями ветеранів та бюджетними можливостями держави; зміну державної політики – від радянської традиції «виплати до 9 травня» до сучасної «виплати до Дня Незалежності України».

Справа про отримання гарантованих соціальних виплат та визначення їх розміру особами зі спеціальним статусом.

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 травня 2025 року у справі № 440/14216/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127680293>

1. Суть спору

Головне управління Пенсійного фонду України подало апеляційну скаргу на рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду щодо застосування частини п'ятої статті 13 ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та статті 22 Конституції України в контексті правової природи щорічної разової грошової виплати особам з інвалідністю внаслідок війни як додаткової державної допомоги. Позивач вимагав скасувати рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду за яким, особі допомога має бути виплачена в розмірі, визначеному статтею 13 Закону № 3551-ХІІ у редакції Закону України від 25 грудня 1998 року № 367-ХІV «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», тобто не менше восьми мінімальних пенсій за віком та прийняти нове рішення щодо правової природи разової грошової виплати до Дня Незалежності України так разової грошової допомоги до 5 травня.

2. Основні правові моменти:

Порівнюючи редакції частини п'ятої статті 13 Закону № 3551-ХІІ до внесення змін Законом № 2983-ІХ та після цього, можна простежити, що як разова грошова виплата до Дня Незалежності України, так і разова грошо-

ва допомога до 5 травня є щорічними; мають разовий характер; поширюються на певне коло осіб (осіб з інвалідністю внаслідок війни). Зазначені соціальні допомоги виплачуються щорічно особам з інвалідністю внаслідок війни за рахунок коштів Державного бюджету України та є обов'язковими для виплати відповідному колу осіб. Отже, запроваджена Законом № 2983-IX разова грошова виплата до Дня Незалежності України за своїм змістом та ознакам (щорічна періодичність; разовий характер; обов'язковість виплати; коло осіб, на яких поширюється) є аналогічною разовій грошовій допомозі до 5 травня, що виплачувалася особам з інвалідністю внаслідок війни до внесення Законом № 2983-IX відповідних змін до частини п'ятої статті 13 Закону № 3551-XII. А саме, виплати до Дня Незалежності України є новим видом соціальної виплати, про що свідчить порядок її законодавчого закріплення, а саме спосіб включення зазначеної норми до Закону № 3551-XII - шляхом повного виключення із Закону частини п'ятої статті 13, якою була передбачена виплата щорічно до 5 травня інвалідам війни разова грошова допомога, і викладення її в новій редакції (фактично створення нової норми), а не шляхом зміни існуючої норми. Законодавець запровадив новий вид соціальної виплати, якого не було раніше, не лише приурочивши його виплату до іншої святкової дати, а й встановивши інший порядок та розмір виплати такої допомоги.

3. Позиція та висновки суду

Суд дійшов висновку, що за правовою природою грошову виплату до Дня Незалежності України не можна вважати новим видом соціального забезпечення для осіб

з інвалідністю внаслідок війни, оскільки вона, хоча і відрізняється за назвою, порядком визначення розміру виплати, втім по суті є щорічною разовою грошовою допомогою певним суб'єктам – особам з інвалідністю внаслідок війни, а приурочення її виплати до іншої дати і зміна порядку визначення її розміру не змінюють її природи саме як одного з видів соціальної допомоги – періодичної, одноразової виплати (допомоги) за рахунок бюджетних коштів певному колу осіб. Ураховуючи те, що під час вирішення справи суд першої інстанції неправильно застосував норми матеріального права та порушив норми процесуального права, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про скасування оскаржуваного рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду.

Науковий коментар: У аналізованому рішенні було сформовано правову позицію суду – що конституційний принцип, закріплений у ст. 22 Конституції України: звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод не допускається. Виплата, яка була гарантована законом, не може бути замінена на іншу з гіршими умовами чи меншим розміром без відповідної компенсації. Зміна назви чи механізму не може прикривати скорочення вже існуючих прав. Це має запобіжний ефект від спроб «переформатувати» соціальні гарантії шляхом маніпуляцій із правовою формою. Тобто у праві соціального забезпечення «нова назва» чи «нова дата» виплати не дорівнює «новому праву», якщо не змінено її сутність і мету.

Справа про отримання гарантованих соціальних виплат та визначення їх розміру особами зі спеціальним статусом.

Постанова Верховного Суду у складі Судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду від 13 червня 2023 року у справі № 560/8064/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536574>

1. Суть спору

Головне управління Пенсійного фонду України подало касаційну скаргу на рішення окружного адміністративного суду та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду щодо нарахування та виплати особі щорічної разової грошової допомоги до 5 травня за 2022 рік у розмірі восьми мінімальних пенсій за віком, чим зобов'язало ГУ ПФУ нарахувати та виплатити недоплачену грошову допомогу до 5 травня за 2022 рік у розмірі восьми мінімальних пенсій за віком з урахуванням попередньо виплаченої суми допомоги.

Касаційна скарга мотивована, зокрема, тим, що суди першої та апеляційної інстанцій застосували положення статті 13 Закону № 3551-ХІІ, частини другої статті 20 Закону України від 12.05.2015 № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» частини сьомої статті 20 та абзацу третього підпункту 2 пункту 22 розділу VI Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України та Порядку № 540 без урахування висновків щодо застосування цих норм права у подібних правовідносинах.

2. Основні правові моменти:

Конституційний Суд України ухваливши рішення, яким визнано, що не відповідає Конституції України окре-

ме положення пункту 26 розділу VI Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України у частині, яка передбачає, що норми і положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону №3551-ХІІ застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, вказані приписи пункту 26 розділу VI Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України у частині дії статті 13 Закону № 3551-ХІІ та приписи статті 13 Закону №3551-ХІІ у редакції, яка передбачала визначення розміру вказаної допомоги Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України, не можуть застосовуватись у спірних відносинах, а відтак особа має право на виплату щорічної разового грошової допомоги до 5 травня відповідно до статті 13 Закону № 3551-ХІІ у редакції Закону України від 25.12.1998 № 367-ХІV «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», згідно із якою щорічна разова грошова допомога до 5 травня для осіб з інвалідністю II групи внаслідок війни виплачується у розмірі 8 мінімальних пенсій за віком.

3. Позиція та висновки суду

Суд підтвердив що тимчасове обмеження окремих соціальних пільг у разі запровадження режиму воєнного стану може відбуватись за умови внесення змін до спеціального Закону № 3551-ХІІ, який регулює відносини забезпечення соціального захисту, а не шляхом внесення змін до бюджетного законодавства з подальшим ухваленням Кабінетом Міністрів України рішення щодо визна-

чення розмірів соціальних гарантій. Крім того, оскільки на час виплати позивачу у 2022 році щорічної разової грошової допомоги до 5 травня одночасно діяли положення статті 13 Закону № 3551-ХІІ і Порядку № 540, які по-різному визначають розмір виплати щорічної разової грошової допомоги до 5 травня, з огляду на положення частини третьої статті 7 КАС України, якою визначаються загальні засади пріоритетності законів над підзаконними актами, для визначення розміру разової грошової допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни у 2022 році слід застосовувати не Порядок № 540, а Закон № 3551-ХІІ, який має вищу юридичну силу та є спеціальним законом у цій сфері відносин.

Науковий коментар: В аналізованій постанові було сформовано правову позицію суду, в якій він підтвердив, що навіть у надзвичайних умовах воєнного стану держава не може довільно змінювати порядок надання соціальних пільг. Такі обмеження можливі лише шляхом внесення змін до спеціального закону – Закону України № 3551-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Тобто саме закон, а не бюджетне законодавство чи урядові постанови, має визначати коло та розміри соціальних гарантій. Це положення відповідає принципу верховенства права та юридичної визначеності.

*Справа про виплату особі з інвалідністю війни
II групи разової грошової допомоги до 5 травня*

**Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів
Касаційного адміністративного суду від 01 грудня**

2022 року у справі № 580/2869/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107632056>

1. Суть спору

Позивач не погоджуючись із рішенням суду апеляційної інстанції, посилаючись на неправильне застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального права щодо безпідставної відмови у виплаті особі з інвалідністю війни II групи разової грошової допомоги до 5 травня за 2022 рік у розмірі восьми мінімальних пенсій за віком, з огляду на наявність у неї права на отримання такої допомоги на підставі статті 13 Закону № 3551-XII та відсутність у чинному законодавстві норми, якою б надавалось право Кабінету Міністрів України визначати розмір зазначеної грошової допомоги. Звернувшись з касаційною скаргою до Верховного Суду просить скасувати постанову суду апеляційної інстанції та залишити в силі рішення суду першої інстанції.

2. Основні правові моменти:

Право позивача, як особи з інвалідністю внаслідок війни II групи, на виплату щорічної разової грошової допомоги до 5 травня за 2022 рік у розмірі восьми мінімальних пенсій за віком відповідно до статті 13 Закону № 3551-XII, підпадає під гарантії, передбачені статтею 46 Конституції України, які відповідно до статті 64 Конституції України можуть бути тимчасово обмежені в умовах воєнного або надзвичайного стану. Враховуючи положення Бюджетного кодексу України, колегія суддів дійшла висновку, що у 2022 році виплата щорічної разової грошової допомоги до 5-го травня має здійснюватися у розмірах, визначених в додатку «Деякі питання виплати у 2022 році разової грошової допомоги, передба-

ченої Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і «Про жертви нацистських переслідувань» затвердженого Постановою №540.

3. Позиція та висновки суду

Суд підтвердив – що суд апеляційної інстанції, на відміну від суду першої інстанції, правильно застосував норми матеріального права, а саме статей 46, 64 Конституції України, частини сьомої статті 20 та абзацу третього підпункту 2 пункту 22 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України, частини другої статті 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Порядку № 540 та прийняв законне та обґрунтоване судове рішення.

Науковий коментар: В аналізованій постанові було сформовано правову позицію, а саме право позивача на щорічну разову допомогу є складовою права на соціальний захист, гарантованого ст. 46 Конституції України. Водночас було наголошено, що згідно зі ст. 64 Конституції України соціальні права можуть бути тимчасово обмежені під час воєнного або надзвичайного стану. Це підкреслює особливий баланс між конституційними гарантіями та безпековими/фінансовими умовами держави. Суд став на бік аргументу «бюджетної доцільності» як пріоритету під час війни посиляючись на Закон України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII, а також на норми Бюджетного кодексу та фактично легітимізувала можливість визначення розміру допомоги Кабінетом Міністрів України у межах бюджетних асигнувань.

РОЗДІЛ 2.

ПРАВА, ГАРАНТІЇ ТА ПІЛЬГИ ВETERANІВ ВІЙНИ У СФЕРІ ПРАЦІ

Нормативно-правова база

- Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Закон України «Про зайнятість населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку та умов забезпечення соціальної та професійної адаптації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби,

- з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України та постраждалих учасників Революції Гідності» від 21.06.2017 р. № 432. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2017-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці» від 20.03.2013 р. № 207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2013-%D0%BF#Text>.
 - Наказ Міністерства розвитку економіки України «Про затвердження Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер»: від 11.04.2023 р. № 2040. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0793-23#n7>.
 - Постанова КМУ «Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти» від 23.11.2016 р. № 975. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-%D0%BF#Text>.
 - Постанова КМУ «Деякі питання ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації ветеранів війни, членів їх сімей та деяких інших категорій осіб»: від 18.03.2024 р. № 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-2024-%D0%BF#Text>.
 - Постанова КМУ «Про реалізацію експериментального проекту з організації професійного навчання учас-

ників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості» від 15.09.2023 р. № 984 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-2023-%D0%BF#Text>.

Основні трудові права та гарантії

- Працевлаштування
- Професійна адаптація
- Пільги на здобуття освіти, позаконкурсний вступ до ЗВО
- Ваучер на підвищення кваліфікації, перекваліфікації
- Допомога по безробіттю

Додаткові трудові права та гарантії

Трудові права та гарантії	Хто має право
Збереження місця роботи під час мобілізації	– Учасники бойових дій – Особи з інвалідністю внаслідок війни
Збереження місця роботи під час скорочення або реорганізації	– Учасники бойових дій – Особи з інвалідністю внаслідок війни
100% середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи на випадок непрацездатності	– Учасники бойових дій – Особи з інвалідністю внаслідок війни
Надання чергової відпустки у зручний час	– Учасники бойових дій – Особи з інвалідністю внаслідок війни – Члени сімей загиблих
Додаткова оплачувана відпустка (раз на рік, надається право на додаткову відпустку із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів (без збереження з/п для сімей загиблих)	– Учасники бойових дій – Особи з інвалідністю внаслідок війни – Члени сімей загиблих

Додаткові трудові гарантії особам з інвалідністю внаслідок війни

- Відсутність випробовуваного строку при прийнятті на роботу осіб з інвалідністю, які направлені відповідно до рекомендацій МСЕК
- Робота у нічний час та надурочні години допускаються лише за згоди особи з інвалідністю і якщо це не суперечить медичним показанням
- Право на неповний робочий тиждень та пільгові умови праці згідно з програмою реабілітації.

Додаткові відпустки:

- право на повну тривалість щорічної основної відпустки у перший рік роботи до спливу шестимісячного терміну безперервної роботи;
- особам з інвалідністю I і II груп – 30 календарних днів щорічної основної відпустки (оплачувані) та додаткові 60 днів неоплачуваної відпустки;
- особам з інвалідністю III групи – 26 календарних днів щорічної основної відпустки та додаткові 30 днів неоплачуваної відпустки
- Можливість дострокового розірвання строкового трудового договору в разі хвороби або інвалідності, які перешкоджають виконанню роботи за договором.

Перелік документів:

Посвідчення учасника бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни або учасника війни або члена сімей загиблих.

Заява про отримання послуги або пільги, оформлена і подана у паперовій або електронній формі до відповідного органу державної влади.

Куди звертатися:

- ✓ до Державної служби зайнятості у Харківській області <https://kha.dcz.gov.ua/>. Контактні телефони Харківського обласного центру зайнятості, вул. Громадського Олега, 1-А, м. Харків, 61068. Графік роботи: понеділок – п’ятниця 8:30 – 17:00 (перерва – 12:30 – 13:00).
- ✓ до територіальних органів соціального захисту – Департаменту соціальної політики Харківської міської ради (<https://soczahist.kh.ua/>), з адресами та графіком прийому громадян можна ознайомитися на сайті.
- ✓ до відділу кадрів підприємства, установи, організації, де працевлаштований ветеран війни.

РОЗДІЛ 3.

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА, ГАРАНТІЇ ТА ПІЛЬГИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Нормативно-правова база

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- Постанова КМУ «Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення» від 25.03.2009 р. № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2009-п#Text>.
- Постанова КМУ «Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань» від 17.08.1998 р. № 1303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-п#Text>.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на забезпечення постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та

осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, членів сімей загиблих (померлих) таких осіб санаторно-курортним лікуванням» від 31.03.2015 р. № 200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2015-п#Text>.

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадян» від 17.06.2004 р. № 785. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/785-2004-п#Text>.

З питань визнання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни:

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни особам, які отримали інвалідність внаслідок поранення [...]» від 08.09.2015 р. № 685. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685-2015-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Деякі питання встановлення зв'язку інвалідності з пораненнями чи іншими ушкодженнями здоров'я» від 25.04.2018 р. № 306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2018-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи» від 15.11.2024 р. № 1338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2024-%D0%BF#n914>.
- Постанова КМУ «Деякі питання встановлення факту безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки насе-

лення та інтересів держави [...]» від 07.07.2023 р. № 685. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685-2023-%D0%BF#Text>.

- Наказ Міноборони України «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України» від 14.08.2008 р. № 402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text>.
- Наказ МВС України «Про затвердження Положення про діяльність медичної (військово-лікарської) комісії МВС» від 03.04.2017 р. № 285. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0559-17#Text>.

Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають або перебували на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей. Закон України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців» відповідно до Конституції визначає основні засади державної політики у сфері соціального забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» визначає правовий статус ветеранів війни, забезпечує створення належних умов для їх життєзабезпечення.

Міністерство у справах ветеранів є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни й

посідає вагоме місце в забезпеченні медичними гарантіями ветеранів.

Категорії осіб, які мають право на отримання пільг:

- учасники бойових дій;
- особи з інвалідністю внаслідок війни;
- учасники війни;
- постраждалий учасник Революції Гідності;
- члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни;
- члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

Статус та право на пільги таким особам підтверджує наявність відповідного посвідчення.

Види пільг у сфері охорони здоров'я:

І. Безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення.

Де отримати пільгу?

- в аптеках, які мають договір із Національною службою здоров'я та позначені спеціальною наліпкою з логотипом НСЗУ (одержання ліків);
- в медичному закладі, в якому ви проходите стаціонарне чи амбулаторне лікування.

Які документи необхідні для одержання ліків?

- електронний або паперовий рецепт сімейного або лікуючого лікаря;
- посвідчення ветерана (УБД або особи з інвалідністю внаслідок війни).

II. Першочергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів) за рахунок місцевих бюджетів.

Де отримати інформацію щодо умов отримання пільги?

- звернутись до органу місцевого самоврядування та/або в місцеву державну адміністрацію за фактичним місцем проживання.

Де отримати пільгу у м. Харкові?

- Харківський національний медичний університет;
- Міська стоматологічна поліклініка №4;
- Міська стоматологічна поліклініка №7;
- Міська стоматологічна поліклініка №6;
- Міська стоматологічна поліклініка №2;
- Міська стоматологічна поліклініка №8;
- Міська стоматологічна поліклініка №3;
- Міська стоматологічна поліклініка №5.

Адреси клінік можна дізнатися, зателефонувавши до контакт-центру НСЗУ за номером 16-77 і повідомивши область.

Які документи необхідні для одержання послуги?

- посвідчення ветерана (УБД або особи з інвалідністю внаслідок війни).

III. Безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування.

Де отримати пільгу ?

- звернутись до органу соціального захисту населення за місцем фактичного проживання (Департаменту соціальної політики у м. Харкові <https://soczahist.>

kharkov.ua/, Телефон приймальні 760-77-84, e-mail: dsp34756609@city.kharkiv.ua)

Які документи необхідні для одержання путівки?

- заяву (за зразком органу соціального захисту);
- медичну довідку лікувальної установи за формою № О70/о;
- копію посвідчення ветерана (УБД або особи з інвалідністю внаслідок війни);
- копію військового квитка (за наявності);
- копію документа, що підтверджує безпосередню участь (забезпечення проведення) у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони.

Для одержання путівки ветеран війни повинен перебувати на обліку в органах соціального захисту населення за зареєстрованим місцем проживання або за фактичним місцем проживання (для внутрішньо переміщених осіб).

Скористатися пільгою щодо безоплатного забезпечення санаторно-курортним лікуванням можна один раз на рік.

IV. Інші види послуг

- Щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів (для УБД та осіб з інвалідністю внаслідок війни);
- Безплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами (для осіб з інвалідністю внаслідок війни);

- Першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація (для УБД);
- Позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація (для осіб з інвалідністю внаслідок війни).

Куди звертатися:

- ✓ До надавачів послуг – закладів охорони здоров'я всіх форм власності, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та уклали з Національною службою здоров'я договір про медичне обслуговування із зубопротезування окремих категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

РОЗДІЛ 4. ПІЛЬГИ ВЕТЕРАНАМ ВІЙНИ У СФЕРІ ЖИТЛА І ЖИТЛОВО- КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ОПЛАТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Нормативно-правове забезпечення

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- Постанова КМУ «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування» від 06.08.2014 р. № 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2014-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Про Реєстр осіб, які мають право на пільги» від 29.01.2003 р. № 117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2003-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ, військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу» від 31.03.2003 р. № 426.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2003-%D0%BF#Text>.

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї» від 04.06.2015 № 389. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2015-%D0%BF#Text>.
- Постанова КМУ «Деякі питання надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу у грошовій формі» від 17.04.2019 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2019-%D0%BF#Text>.

Пільги на оплату житлово-комунальних послуг

- плата за користування житлом (квартирна плата);
- плата за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами);
- знижка вартості палива, в т.ч. рідкого, – для осіб, які проживають у будинках без центрального опалення.

Соціальні нормативи, в межах яких надається пільга на оплату житлово-комунальних послуг, встановлені постановою КМУ від 6 серпня 2014 року № 409 «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування».

Знижка вартості комунальних послуг залежить від соціального статусу пільговика:

- особам з інвалідністю внаслідок війни – знижка 100% (без врахування доходів)

- учасникам бойових дій – знижка 75% (без врахування доходів),
- учасникам війни – знижка 50% (з врахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї пільговика в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців).

Пільги на оплату житлово-комунальних послуг надаються ветеранам війни та членам їх сімей, що проживають разом з ними, незалежно від виду житла та форми власності на нього.

На який термін призначають пільги?

- Учасникам бойових дій – безстроково.
- Особам з інвалідністю внаслідок війни – на строк дії посвідчення, що підтверджує відповідний статус.
- Учасникам війни – протягом 12 місяців з місяця визначення відповідного права на пільгу.
- У випадку, якщо пільговик користується пічним опаленням та скрапленим газом для приготування їжі, для отримання пільги на ці послуги потрібно звертатися щороку.

Перелік документів:

1. Заява про оформлення пільги
2. Оригінал та копія пільгового посвідчення
3. Оригінал та копія паспорту
4. Оригінал та копія реєстраційного номеру облікової картки платника податків
5. Документи, що підтверджують родинний зв'язок;
6. Оригінал та копії свідоцтво про народження неповнолітніх дітей пільговика

7. Будь-який офіційний документ, що підтверджує фактичне місце проживання (за потреби).
8. Квитанції про сплату рахунків за комунальні послуги.
9. Номер рахунка (за стандартом IBAN) та найменування банку, в якому відкрито рахунок.

Куди звертатися:

- ✓ Пенсійний фонд України: 1) мобільний додаток Пенсійного фонду України; 2) веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України (<https://portal.pfu.gov.ua/>);
- ✓ центри надання адміністративних послуг (у Харкові – Територіальні підрозділи ЦНАП м. Харкова, адреса і графік прийому доступні за посиланням <https://dozvil.kh.ua/addresses>, контактний номер 0800573434);
- ✓ виконавчий орган сільських, селищних, міських рад;
- ✓ виконавчий комітет сільських, селищних, міських (крім міст обласного значення) рад;
- ✓ надіслання їх поштою або в електронній формі (через офіційний веб-сайт Мінсоцполітики <https://www.msp.gov.ua/>)
- ✓ портал Дія <https://diia.gov.ua/searchresult?key=undefined>
- ✓ до організацій-надавачів житлово-комунальних послуг та послуг зв'язку за місцем проживання (наприклад, до підприємства електромережі, управління газового господарства тощо) з письмовою заявою та документами, що підтверджують право на пільги.

КОМПЕНСАЦІЯ ВЕТЕРАНАМ ВІЙНИ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА

Нормативно-правове забезпечення

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» від 19 жовтня 2016 р. № 719 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2016-%D0%BF#Text>

Отримати компенсацію мають право:

- особи з інвалідністю внаслідок війни I та II групи (АТО/ООС/заходи оборони, участь у бойових діях на території інших держав);
- ВПО, які є учасниками бойових дій або особами з інвалідністю внаслідок війни III групи (АТО/ООС до 1 червня 2018 року). Рік перебування в базі даних ВПО – до 24 лютого 2022 року;
- члени сім'ї особи, яка загинула (зникла безвісти), померла внаслідок АТО/ООС/заходів оборони, участі у бойових діях на території інших держав.

Щоб отримати компенсацію на придбання житла, необхідно:

- стати на квартирний облік;
- подати документи до ЦНАПу або відділу соціального захисту, надання послуг соціальної підтримки населенню та ветеранської політики;

- отримати рішення комісії про призначення грошової компенсації;
- відкрити спеціальний рахунок у державному банку «Ощадбанк»; подати копію договору з банком до місцевого органу соціального захисту; дочекатися надходження коштів;
- придбати житло упродовж року.

Перелік документів:

1. Заява про призначення грошової компенсації.
2. Паспорт.
3. Посвідчення учасника бойових дій/особи з інвалідністю внаслідок війни/члена сім'ї загиблого (померлого)/члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України.
4. Довідка про безпосередню участь особи у бойових діях.
5. Письмова згода у довільній формі кожного повнолітнього члена сім'ї особи з інвалідністю/внутрішньо переміщеної особи, на яких нараховується грошова компенсація, щодо включення їх у розрахунок грошової компенсації.
6. Документи, що підтверджують родинні стосунки між заявником і членами його сім'ї на яких нараховується грошова компенсація, і між загиблим (зниклим безвісти), померлим.
7. Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи та кожного із членів її сім'ї (для внутрішньо переміщених осіб).
8. Рішення про взяття на квартирний облік за пільговою категорією (першочергово/позачергово) особи та кожного із членів її сім'ї.

9. Довідка про наявність/відсутність зареєстрованого до 31 грудня 2012 р. права власності на житло, яке розташоване в населених пунктах на підконтрольній Україні території (довідку з БТІ).

Куди звертатися:

- ✓ до ЦНАПу (у Харкові – Територіальні підрозділи ЦНАП м. Харкова, адреса і графік прийому доступні за посиланням <https://dozvil.kh.ua/addresses>, контактний номер 0800573434);
- ✓ органу соціального захисту населення за місцем перебування на квартирному обліку (Департаменту соціальної політики у м. Харкові <https://soczahist.kharkov.ua/>, Телефон приймальні: 760-77-84, e-mail: dsp34756609@city.kharkiv.ua).

ІНШІ ПІЛЬГИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

- *першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом. Учасники бойових дій, які дістали поранення, контузію або каліцтво під час участі в бойових діях чи при виконанні обов'язків військової служби, забезпечуються жилою площею – протягом двох років з дня взяття на квартирний облік;*

- **одержання позики** на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і підвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва;
- **першочергове право на вступ** до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків.

Куди звертатися:

- ✓ до управління соціального захисту населення районних державних адміністрацій, виконавчих органів з питань соціального захисту населення міських, районних у містах рад, сільських, селищних рад за місцем проживання (Департаменту соціальної політики у м. Харкові <https://sochahist.kharkov.ua/>, Телефон приймальні: 760-77-84, e-mail: dsp34756609@city.kharkiv.ua).

СУДОВА ПРАКТИКА У ЖИТЛОВИХ СПРАВАХ

Суд визнав дії селищної ради протиправними та зобов'язав повторно розглянути заяву позивача, враховуючи висновки суду. Відмова була визнана незаконною через процедурні порушення, відсутність обґрунтування та неврахування першочергового права ветерана на отримання землі.

Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 28 лютого 2023 року, Справа № 240/33406/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109248019>

Суть позову

Позивач, учасник бойових дій, звернувся до суду з вимогою визнати протиправною відмову Ружинської селищної ради у наданні дозволу на розробку документації із землеустрою для отримання у власність земельної ділянки (2,0 га) для ведення особистого селянського господарства. Також позивач вимагав зобов'язати раду повторно розглянути його заяву з урахуванням висновків суду.

Заперечення відповідача

Ружинська селищна рада вказувала, що:

Земельна ділянка вже сформована та зареєстрована в Державному земельному кадастрі, а тому не підлягає розробці нового проекту землеустрою.

Земельна ділянка включена до резерву для учасників АТО/ООС, мобілізованих з території громади, тому її передача потребує додаткових рішень.

Відмова була ухвалена рішенням постійної комісії ради, що здійснює підготовку земельних питань.

Рішення суду

Суд задовольнив позов повністю, виходячи з наступних аргументів:

Відмова селищної ради була ухвалена неуповноваженим органом – постійною комісією, яка має лише дорадчі функції, тоді як рішення про розпорядження земельними ділянками повинні ухвалюватися на пленарному засіданні ради.

Відсутність мотивованого обґрунтування у рішенні про відмову є порушенням, оскільки за законом органи місцевого самоврядування можуть відмовити у наданні дозволу лише за чітко визначених підстав, таких як невідповідність містобудівній документації або іншим нормативним актам.

Закон «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» передбачає першочергове право учасників бойових дій на отримання земельних ділянок. Позивач довів свій статус ветерана, а відмова без належного обґрунтування порушує його законні права.

Суд визнав, що позивач дійсно має право на житло, але відсутність його надання не є протиправною бездіяльністю, оскільки житло розподіляється в порядку черговості. Дія пункту 45 Правил, на який посилався позивач, на нього не поширюється. Позовні вимоги були визнані необґрунтованими та відхилені.

Рішення Чернігівського окружного адміністративно-

го суду від 22 червня 2023 року, Справа № 750/4314/22.
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111722404>

Суть позову

Позивач, ветеран війни та інвалід II групи, оскаржив бездіяльність Виконавчого комітету Чернігівської міської ради щодо ненадання йому разом із сім'єю житлового приміщення відповідно до законодавчих гарантій. Він вимагав зобов'язати відповідача надати житло, посилаючись на пункт 45 Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, що передбачає забезпечення житлом у тримісячний строк.

Заперечення відповідача

Позивач перебуває у позачерговому списку на отримання житла, але дія пункту 45 Правил на нього не поширюється, оскільки він не проходив службу у Збройних Силах СРСР. Чернігівська міська рада передала повноваження з квартирного обліку окремому відділу, і житло виділяється лише за чергою.

Ненадання житла не є протиправною бездіяльністю, оскільки виділення житла залежить від його наявності та черговості серед інших осіб у списку.

Рішення суду

Суд відмовив у задоволенні позову, обґрунтовуючи це такими аргументами: Позивач справді має статус ветерана війни та інваліда, тому був включений до позачергового списку осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Однак черга на житло визначається загальними правилами, і позивач у списку осіб з інвалідністю внаслідок війни перебуває під №119, перед ним є 118 осіб, які також очікують на житло.

Пункт 45 Правил обліку громадян, який встановлює тримісячний строк для надання житла, застосовується лише до осіб, які проходили службу у Збройних Силах СРСР, тому він не може бути підставою для задоволення позову.

Відповідач не відмовляв позивачеві у праві на отримання житла, а лише діє відповідно до порядку розподілу житлового фонду.

Позивач обрав неналежний спосіб захисту прав, оскільки суд не може зобов'язати орган влади негайно надати житло поза встановленою чергою.

Суд визнав неправомірною бездіяльність відповідача, який затримував процес оформлення житла позивача як постійного. Водночас суд не міг самостійно визнати квартиру такою, що вже не є службовою, тому лише зобов'язав компетентні органи провести необхідні дії.

Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 1 травня 2024 року, Справа № 620/13215/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118764831>

Суть позову

Позивач (ОСОБА_1), звільнений з військової служби підполковник із вислугою понад 27 років, звернувся до суду з вимогами:

Визнати його право на виключення квартири зі списку службового житла.

Зобов'язати Квартирно-експлуатаційний відділ м. Чернігова подати клопотання до Чернігівської міської

ради про виключення квартири з числа службових і надання їй статусу житла для постійного проживання.

Позивач аргументував свої вимоги тим, що має право на житло відповідно до законодавства України про соціальний захист військовослужбовців та їхніх сімей.

Заперечення відповідача

Квартирно-експлуатаційний відділ м. Чернігова відмовив у задоволенні вимог, посилаючись на:

Рішення Міністра оборони України від 31.08.2022 №20241/з/2, яке забороняє командирам військових частин подавати пропозиції щодо виключення житла із числа службового до окремого розпорядження.

Відсутність законодавчих підстав для негайного виключення житла позивача зі списку службового.

Висновки суду

Позивач має право на забезпечення житлом, оскільки: Його вислуга на військовій службі становить понад 20 років. Він є учасником бойових дій, що надає йому право на першочергове отримання житла.

Закон гарантує йому можливість виключення квартири зі списку службового житла (ст. 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»). Бездіяльність відповідача (відмова в поданні клопотання про виключення житла) є незаконною, оскільки:

Відповідно до Порядку забезпечення військовослужбовців житлом (Постанова КМУ № 1081), виключення квартири з числа службового здійснюється за клопотанням відповідних органів.

Відповідач не довів законність своєї бездіяльності, а рішення Міністра оборони не може скасовувати гарантії, передбачені законом.

Суд частково задовольнив позов, а саме:

Зобов'язав Квартирно-експлуатаційний відділ м. Чернігова подати клопотання про виключення житла зі службового фонду.

Відмовив у визнанні за позивачем права на виключення квартири зі службового житла, оскільки це не входить до компетенції адміністративного суду – суд не може самостійно ухвалювати такі рішення, а лише зобов'язує відповідні органи виконати свої обов'язки.

Рішення Закарпатського окружного адміністративного суду від 26 вересня 2024 року, Справа № 260/4753/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121902430>

Суть справи

Позивач, учасник бойових дій та особа з інвалідністю внаслідок війни III групи, звернувся до суду з вимогою визнати протиправною бездіяльність Виконавчого комітету Ужгородської міськради щодо відмови у складанні та затвердженні кошторису на капітальний ремонт його житла.

Аргументи суду

Позивач має право на безоплатний капітальний ремонт згідно із Законом «Про статус ветеранів війни» (п. 8 ч. 1 ст. 13). Фінансування таких ремонтів відбувається з місцевих бюджетів (ст. 91 Бюджетного кодексу).

Виконавчий комітет неправомірно відмовив у фінансуванні, посилаючись на відсутність коштів з держбюджету, хоча після децентралізації такі витрати покрива-

ються з місцевого бюджету. Комісія підтвердила незадовільний стан житла, що є підставою для ремонту.

Заперечення відповідача

Виконавчий комітет Ужгородської міської ради заперечував проти позову, вказуючи, що:

Вони звернулися до Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України з проханням про виділення коштів, але не отримали фінансування.

Виділення коштів на ремонт житла ветеранів війни є питанням державного бюджету, а не місцевого.

Висновки суду

Позивач має право на безоплатний капітальний ремонт житла, оскільки:

Він є особою з інвалідністю внаслідок війни III групи, що підтверджено відповідними документами.

Пункт 8 частини 1 статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни» передбачає пільгу у вигляді безоплатного капітального ремонту житла.

Відповідач зобов'язаний здійснити ремонт за рахунок місцевого бюджету, оскільки:

Фінансування пільг ветеранам може здійснюватися як з державного, так і з місцевого бюджету (ч. 1 ст. 17 Закону № 3551).

Після реформи децентралізації (2017 рік) видатки на капітальний ремонт житла ветеранів війни перенесені на місцеві бюджети (ст. 91 Бюджетного кодексу України).

Виконавчий комітет неправомірно відмовив у фінансуванні ремонту, оскільки:

Бюджетне законодавство не містить вимоги про обов'язкове фінансування цих пільг виключно з державного бюджету.

Органи місцевого самоврядування мають право постійно визначати напрями використання бюджетних коштів, і вони повинні були врахувати вимоги Закону № 3551.

Суд зобов'язав Виконавчий комітет скласти та затвердити кошторис на ремонт, оскільки:

Відповідно до Порядку № 565, органи місцевого самоврядування зобов'язані приймати рішення про проведення капітального ремонту, якщо житло ветерана перебуває у незадовільному стані.

Відповідно до висновку комісії від 03.11.2023, стан житла позивача визнаний незадовільним, що є підставою для проведення ремонту.

**Рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 02 липня 2024 року, Справа № 460/5284/24.
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120154190>**

Суть позову:

Позивач (ОСОБА_1), учасник бойових дій, ветеран війни та внутрішньо переміщена особа, вимагає:

Визнати протиправною та скасувати рішення Департаменту соціальної політики Рівненської міської ради (протокол №91 від 22.03.2024) про перегляд і скасування рішення Комісії Северодонецької міської військово-цивільної адміністрації (протокол №68 від 14.01.2022), яким йому призначено грошову компенсацію за належне для отримання житла.

Зобов'язати Департамент розглянути питання щодо виплати цієї компенсації.

Аргументи позивача:

Має статус учасника бойових дій, ветерана війни та інваліда III групи, що дає право на пільги за Законом №3551-ХІІ.

Перебуває у першочерговій черзі на отримання державного житла.

Рішення про перегляд компенсації, скасоване на підставі нововиявлених обставин, суперечить принципу непероротності законодавства (ст.58 Конституції).

Аргументи відповідача:

Вказують, що одночасне отримання двох пільг суперечить суті соціального захисту ветеранів.

Позивач уже користується пільгами щодо оплати житлово-комунальних послуг.

Позиція суду:

Відповідач стверджував, що позивач не може отримувати дві пільги одночасно та вже користується пільгами з інших питань.

Суд відповів, що статус позивача як учасника бойових дій не скасовано, його право на компенсацію підтверджується документально, а закон гарантує безоплатний капітальний ремонт і компенсацію навіть при наявності інших пільг.

Рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 14 жовтня 2024 року, Справа № 460/8533/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122551134>

Позивач вимагає скасувати підпункт 2 пункту 4 рішення Рівненської міської ради від 15.12.2017 №3792

і включити його до Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції з 18.07.2017.

Основні аргументи позивача:

Позивач має статус учасника бойових дій та ветерана війни, що гарантує йому пільги на отримання земельних ділянок для житлового будівництва.

Він неодноразово звертався за включенням до реєстру, але отримував відмови, обґрунтовані посиленням на рішення Рівненської міської ради №5401, яке було скасоване як дискримінаційне.

Обмеження через відсутність зареєстрованого місця проживання в м. Рівному вважається незаконним і дискримінаційним.

Основні контраргументи відповідача:

Відповідач стверджував, що включення до Єдиного реєстру здійснюється лише для осіб, зареєстрованих у м. Рівному, відповідно до встановленого порядку.

Також зазначалося, що позивач не відповідає критеріям, які передбачені рішенням ради, тому його включення не може бути здійснено.

Рішення суду:

Суд встановив, що вимога обмежувати право на включення до реєстру датою реєстрації місця проживання суперечить законодавчим гарантіям недискримінації, а скасування рішення Рівненської міської ради №5401 підтверджує незаконність таких обмежень; тому суд задовольнив позов повністю, зобов'язавши відповідача включити позивача до Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції з 18.07.2017.

Рішення Черкаського окружного адміністративного суду від 01 червня 2023 року, Справа № 580/6084/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115515815>

Суть вимог:

Позивач вимагає скасувати підпункт 2 пункту 4 рішення Рівненської міської ради від 15.12.2017 №3792 і включити його до Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції з 18.07.2017.

Основні аргументи позивача:

Позивач має статус учасника бойових дій та ветерана війни, що гарантує йому пільги на отримання земельних ділянок для житлового будівництва.

Він неодноразово звертався за включенням до реєстру, але отримував відмови, обґрунтовані посиланням на рішення Рівненської міської ради №5401, яке було скасоване як дискримінаційне.

Обмеження через відсутність зареєстрованого місця проживання в м. Рівному вважається незаконним і дискримінаційним.

Основні контраргументи відповідача:

Відповідач стверджував, що включення до Єдиного реєстру здійснюється лише для осіб, зареєстрованих у м. Рівному, відповідно до встановленого порядку.

Також зазначалося, що позивач не відповідає критеріям, які передбачені рішенням ради, тому його включення не може бути здійснено.

Рішення суду:

Суд встановив, що вимога обмежувати право на включення до реєстру датою реєстрації місця проживання суперечить законодавчим гарантіям недискримінації, а скасування рішення Рівненської міської ради №5401

підтверджує незаконність таких обмежень; тому суд задовольнив позов повністю, зобов'язавши відповідача включити позивача до Єдиного реєстру учасників анти-терористичної операції з 18.07.2017.

Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 29 березня 2024 року, Справа № 240/26727/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118007194>

Суть позову

Позивач (ОСОБА_1), полковник юстиції запасу, учасник бойових дій та ветеран військової служби, звернувся до суду з вимогами:

Визнати протиправною бездіяльність Міністерства оборони України (МОУ) щодо невиконання норм законодавства про виплату військовослужбовцям компенсації за належне їм житло.

Зобов'язати МОУ подати на затвердження Міністру оборони України список осіб на виплату компенсації, включаючи позивача, у сумі 1 273 654,80 грн.

Зобов'язати МОУ подати до суду звіт про виконання рішення у місячний термін.

Позивач обґрунтовував свої вимоги тим, що він тривалий час перебуває на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та має право на грошову компенсацію. Проте МОУ затягує її виплату, навіть попри наявність позитивних судових рішень у його користь.

Заперечення відповідача

МОУ аргументувало свою позицію тим, що:

Позивачу було погоджено виплату компенсації за умови фактичної здачі службового житла в м. Житомирі.

Оскільки позивач не вжив дій для звільнення житла, виплата компенсації була затримана.

Висновки суду

Позивач має законне право на отримання грошової компенсації, оскільки:

Він перебуває на квартирному обліку з 2004 року.

Відповідні житлові комісії неодноразово ухвалювали рішення про надання йому компенсації.

Ухвалені судові рішення вже підтвердили його право на компенсацію.

МОУ протиправно затримувало виплату компенсації, адже:

МОУ двічі приймало незаконні рішення про відмову у виплаті компенсації (протоколи №86 від 27.10.2020 і №40 від 10.06.2022), які були скасовані судами.

МОУ вже погодило виплату, але включило умову «здачі службового житла», яка була визнана незаконною та скасована судом (рішення від 08.12.2023 у справі №240/17376/23).

МОУ, всупереч законодавству, не подало на затвердження Міністру оборони України список осіб на виплату компенсації, чим порушило права позивача.

Суд задовольнив позов частково:

Визнав протиправною бездіяльність МОУ щодо неподання списку осіб на виплату компенсації. Зобов'язав МОУ подати список виплати грошової компенсації в сумі 1 273 654,80 грн. Відмовив у вимозі подати звіт про виконання рішення, вказавши, що наразі немає підстав вважати, що МОУ умисно ухилятиметься від виконання судового рішення.

РОЗДІЛ 5.

ПІЛЬГИ ВЕТЕРАНАМ ВІЙНИ

У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ

Нормативно-правове забезпечення

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.

Пільги:

- із встановлення квартирного телефону;
- на оплату послуг зв'язку.

Хто має право на пільги:

- особи з інвалідністю внаслідок війни;
- учасники бойових дій;
- учасники війни (пільга надається з урахуванням середньосукупного доходу);
- сім'ї померлих (загиблих) ветеранів війни.

Середньомісячний дохід сім'ї пільговика в розрахунку на одну особу не повинен перевищувати величину доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу.

Перелік документів:

1. Заява встановленого зразка.
2. Копія паспорта громадянина України пільговика (сторінки 1, 2 та сторінка з адресою реєстрації – за умови пред’явлення оригіналу; в разі надання паспорта громадянина України у вигляді ID-картки, обов’язково надається довідка/витяг про місце реєстрації особи).
3. Копії паспорта громадянина України дружини пільговика та його дітей віком від 14 до 18 років (сторінки 1, 2 та сторінка з адресою реєстрації – за умови пред’явлення оригіналу; в разі надання паспорта громадянина України у вигляді ID-картки, обов’язково надається довідка/витяг про місце реєстрації особи; для категорій «Учасник війни» та «Багатодітна сім’я»).
4. Копія довідки про присвоєння реєстраційного номеру облікової картки платника податків пільговика (за умови пред’явлення оригіналу).
5. Копії довідок про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків дружини пільговика та його дітей віком від 14 до 18 років (за умови пред’явлення оригіналу – для категорій «Учасник війни»).
6. Копія посвідчення пільговика (за умови пред’явлення оригіналу).
7. Копія свідоцтва про одруження пільговика (за умови пред’явлення оригіналу – для категорій «Учасник війни»).
8. Копії свідоцтв про народження дітей до 14 років (за умови пред’явлення оригіналу – для категорій «Учасник війни» »);
9. Інформація щодо наявності стаціонарного телефону.

Куди звертатися:

- ✓ До управління соціального захисту до сільської, селищної, міської ради (Департаменту соціальної політики у м. Харкові <https://soczahist.kharkov.ua/>, Телефон приймальні: 760-77-84, e-mail: dsp34756609@city.kharkiv.ua).

РОЗДІЛ 6.

ПІЛЬГИ ВЕТЕРАНАМ ВІЙНИ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ

Нормативно-правове забезпечення

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- Постанова КМУ «Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни» від 12.05.1994 р. № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-94-%D0%BF#Text>.
- Наказ Управління державної охорони «Про затвердження Положення про комісію Управління державної охорони України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій [...]» від 17.12.2024 р. № 1192. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0140-25#Text>.

Пільги на проїзд:

- безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом за-

гального користування у сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, зокрема внутрішньорайонних, внутрішньо- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання;

- безплатний проїзд один раз на два роки (в обидва боки) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, або проїзд один раз на рік (туди й назад) вказаними видами транспорту з 50% знижкою

Скористатися пільгою на безкоштовний проїзд можна лише після пред'явлення документа, що підтверджує пільгу. В іншому випадку перевізник має право вимагати оплати його послуг.

Хто має право:

- учасники бойових дій
- особи з інвалідністю I і II груп внаслідок війни.

Особам з інвалідністю I і II груп надається право безплатного проїзду один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують осіб з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжуючого), – 50-процентна знижка вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту.

Особам з інвалідністю III групи надається право безплатного проїзду один раз на два роки (туди і назад)

залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом незалежно від наявності залізничного сполучення або проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту з 50-процентною знижкою вартості проїзду.

Перелік документів:

1. Заява.
2. Паспорт або інший документ, що посвідчує особу.
3. Документ, що підтверджує право на пільги.

Куди звернутися:

- ✓ Листи талонів на право одержання учасниками бойових дій проїзних документів (квитків) з 50-відсотковою знижкою їх вартості видають Мін'юст, органи Міноборони, МВС, Мінветеранів, Національної поліції, Національної гвардії, ДСНС, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Управління державної охорони, ДФС, Адміністрації Державної прикордонної служби, Держспецзв'язку, а також Держспецтрансслужба за місцем реєстрації учасника бойових дій.
- ✓ Листи талонів на право одержання особами з інвалідністю внаслідок війни проїзних документів (квитків) безоплатно і з 50-відсотковою знижкою їх вартості видає орган соціального захисту населення за місцем реєстрації громадянина (Департамент соціальної політики у м. Харкові <https://soczahist.kharkov.ua/>, Телефон приймальні: 760-77-84, e-mail: dsp34756609@city.kharkiv.ua).

РОЗДІЛ 7.

ПРАВО ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

НА НАДАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Нормативно-правова база

- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>. (ст. 12 п.14, ст.13 п.18, ст.15 п.15).
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» від 17.10.2012 р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>.
- Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.

Земельні ділянки виділяються лише, якщо особа раніше не скористалася правом на приватизацію землі відповідного цільового призначення.

Категорії осіб, які мають право на отримання:

- учасник бойових дій;
- особа з інвалідністю внаслідок війни;
- члени сімей загиблих.

Перелік документів:

1. Клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Кодексу. У клопотанні зазначаються цільове призначення земельної ділянки та її орієнтовні розміри. До клопотання додаються графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки.
2. Графічні матеріали на яких зазначається бажане місце розташування земельної ділянки.
3. Посвідчення учасника бойових дій, або особи з інвалідністю внаслідок війни, або учасника війни, або постраждалого учасника Революції Гідності.

Куди звертатися:

- ✓ з питань земель державної власності – до головного або обласного управління Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, (Сайт Держгеокадастру – <http://land.gov.ua/>). “Гаряча лінія” Держгеокадастру 0 800 300 808. Головне управління Держгеокадастру у Харківській області (<https://kharkivska.land.gov.ua/kontakti/>) Телефон: (057) 760-79-04. Поштова адреса: 61165, м. Харків, вулиця Космічна, 21, 2 під’їзд, поверхи 8,9.

- ✓ з питань що стосуються земель комунальної власності – до сільської, селищної, міської ради (Департаменту земельних відносин Харківської міської ради(https://dozvil.kh.ua/provider/departament_zemelnih_vidnosin_harkivskoi_miskoi_radi.html) Телефон: (057) 725-31-70, 725-33-65).

СУДОВА ПРАКТИКА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ

**Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 16 травня 2024 року, Справа № 380/27563/23.
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/119094219>**

Суть спору:

Позивач, учасник бойових дій та особа з інвалідністю внаслідок війни, звернувся до суду з вимогою:

визнати протиправним та скасувати податкове повідомлення-рішення ГУ ДПС у Львівській області від 08.09.2023 № 1945429-24/13-15, яким йому було нараховано податкове зобов'язання у розмірі 647,25 грн за 2022 рік (мінімальне податкове зобов'язання, далі – МПЗ). Позивач вважає, що як учасник бойових дій, відповідно до ст. 281 Податкового кодексу України (ПКУ), він звільнений від сплати земельного податку, а тому не повинен платити і МПЗ.

Позиція відповідача (ГУ ДПС у Львівській області):

Мінімальне податкове зобов'язання (МПЗ) не є земельним податком і має іншу правову природу.

ПКУ містить чіткий перелік земельних ділянок, які не підлягають МПЗ, але пільги для учасників бойових дій там не передбачені.

Позивач є власником земельної ділянки 0,7529 га (сільськогосподарське призначення), що підпадає під оподаткування МПЗ.¹

¹ Коментар: Мінімальне податкове зобов'язання – це не земельний податок, а мінімальна сума податків, яку має сплатити власник/користувач

Мінімальне податкове зобов'язання – не земельний податок, а мінімальна сума податків, яку має сплатити власник/користувач сільськогосподарської землі (пп. 14.1.114² ст. 14 ПКУ). Вперше введене Законом України № 1914-IX від 30.11.2021. Для фізичних осіб розраховується податковими органами автоматично, без декларацій. Відповідно до ст. 281 ПКУ, учасники бойових дій звільняються від земельного податку, але не від МПЗ. Законодавство не містить норм, які дозволяють поширювати пільги по земельному податку на МПЗ. Суд підкреслює, що МПЗ – це різне зобов'язання, а тому пільга за ст. 281 ПКУ не застосовується.

Висновок суду:

Податковий орган правомірно нарахував МПЗ, оскільки земельна ділянка позивача не підпадає під виключення, визначені п. 38.1.2 ст. 38 ПКУ. Позивач не має права на звільнення від сплати МПЗ (ст. 281 ПКУ тут не діє). Податкове повідомлення-рішення залишене в силі, а позовні вимоги відхилені.

Науковий коментар: Судове рішення підтверджує, що МПЗ та земельний податок – це різні податки. Пільги для ветеранів війни (ст. 281 ПКУ) не поширюються на МПЗ. Власники/користувачі земель с/г призначення не звільняються від МПЗ, навіть якщо вони мають пільги щодо земельного податку.

сільськогосподарської землі (пп. 14.1.114¹ ст. 14 ПКУ). Вперше введене Законом України № 1914-IX від 30.11.2021. Для фізичних осіб розраховується податковими органами автоматично, без декларацій. Відповідно до ст. 281 ПКУ, учасники бойових дій звільняються від земельного податку, але не від МПЗ. Законодавство не містить норм, які дозволяють поширювати пільги по земельному податку на МПЗ. Суд підкреслює, що МПЗ – це різне зобов'язання, а тому пільга за ст. 281 ПКУ не застосовується.

РОЗДІЛ 8.

ПРАВО ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Нормативно-правова база

- До 28.08.2025: Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
- Після 28.08.2025: Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 р. № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>.
- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
- Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.

Що таке підприємництво?

Це різновид господарської діяльності, тобто діяльності у сфері суспільного виробництва, спрямованої на виготовлення та реалізацію продукції, виконання ро-

біт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється підприємцями з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Право на здійснення підприємницької діяльності мають юридичні особи та фізичні особи-підприємці, відомості про яких внесено до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Реєстрація як суб'єкта підприємницької діяльності:

- може здійснюватися як за участі державного реєстратора (нотаріуса), так і без його участі, в автоматичному режимі з використанням Єдиного державного веб-порталу електронних послуг;
- реєстрацію ФОП можна провести в будь-якого реєстратора на території України, незалежно від місця проживання особи. Цей принцип (екстериторіальності реєстрації) не впливає на місце податкового обліку. Податковий облік здійснюватиметься контролюючим органом за місцем реєстрації особи.
- процедура реєстрації є безоплатною (відсутній адміністративний збір).

Яка фізична особа може стати підприємцем?

Право на здійснення підприємницької діяльності, не забороненої законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

Певні види підприємницької діяльності підлягають ліцензуванню (див. ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»). Займатися таким видом діяльності підприємець має право тільки після отримання ліцензії.

Куди звертатися:

- ✓ Сайт Дія. Автоматична реєстрація ФОП URL: <https://diia.gov.ua/services/reystratsiya-fop>
- ✓ Центр надання адміністративних послуг (у Харкові – Територіальні підрозділи ЦНАП м. Харкова, адреса і графік прийому доступні за посиланням <https://dozvil.kh.ua/addresses>, контактний номер 0800573434)
- ✓ Нотаріус, який є реєстратором (перелік державних нотаріальних контор у м. Харкові, адреса і контакти доступні за посиланням <https://www.sumyjust.gov.ua/harkivs-ka-oblast-3/>, приватних нотаріусів).

РОЗДІЛ 9.

ПРАВО ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ НА ОТРИМАННЯ ГРАНТІВ НА СТВОРЕННЯ АБО РОЗВИТОК ВЛАСНОГО БІЗНЕСУ

Нормативно-правова база

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей» від 21.06.2022 р. № 738. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text>.
- Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Порядку проведення оцінювання заяв, критеріїв оцінювання та необхідної кількості балів (оцінки) для прийняття Державним центром зайнятості рішень про надання мікрогрантів/грантів на створення або розвиток власного бізнесу, форми бізнес-плану, форми договору про надання мікрогранту, форми договору про надання гранту, а також кінцевих строків подання заяв на отримання мікрогрантів/грантів» від 06.07.2022 р. № 1969. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-22#Text>.
- Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств» від 06.09.2006 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06#Text>.

Гранти надаються громадянам України або фізичним особам – підприємцям – громадянам України, які станом на дату подання заяви фактично не перебувають та не провадять господарську діяльність на територіях активних бойових дій та тимчасово окупованих територіях, які не є кредитними або страховими організаціями, інвестиційними або недержавними пенсійними фондами, професійними учасниками ринку цінних паперів, ломбардами, не здійснюють виробництво або реалізацію зброї, алкогольних напоїв, обмін валют.

Категорії осіб, які мають право на отримання:

- учасник бойових дій;
- особа з інвалідністю внаслідок війни;
- дружина або чоловік учасника бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни, у тому числі загиблих (померлих).

Перелік документів:

1. Заява з відомостями про отримувача – дивись п. 10 Порядку надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей.
2. Бізнес-план. Розробляється самостійно відповідно до форми, розміщеної на сайті Дія.

Куди звертатися:

- ✓ Сайт Дія. Грант для ветеранів та членів їхніх сімей.
URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-dlya-veteraniv-ta-chleniv-yihnih-simej>.

- ✓ Державний центр зайнятості. Телефон: 0 800 600 288. E-mail: 17@es.dcz.gov.ua. Сайт: <https://www.dcz.gov.ua/>.
- ✓ Харківський обласний центр зайнятості. «Гаряча лінія» 0800 600 498, 096 055 48 69. Канал онлайн-підтримки в Telegram <https://t.me/KharkivOCZ>. Поштова адреса: вул. Громадського Олега, 1-А, м. Харків, 61068.

РОЗДІЛ 10.

ВЕБ-ПОРТАЛИ ПОСЛУГ ТА САЙТИ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Єдиний державний веб-портал електронних послуг ДІЯ. URL: <https://diia.gov.ua/>

Сторінка з переліком усіх послуг: <https://diia.gov.ua/services>

Відповідальний суб'єкт: Держателем Порталу Дія визначено Мінцифри; технічним адміністратором визначено державне підприємство “ДІЯ”, що належить до сфери управління Мінцифри.

Правова основа:

Положенням про Єдиний державний веб-портал електронних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137 визначено, що Портал Дія призначений для реалізації права кожного на доступ до електронних послуг та інформації про адміністративні та інші публічні послуги, звернення до органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (у тому числі відповідно до Закону України “Про звернення громадян”), отримання інформації з національних електронних інформаційних ресурсів, яка необхідна для надання послуг, а також для проведення моніторингу та оцінки якості послуг у випадках, визначених цим Положенням.

Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік від 04.12.2019 № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text>

2. Гід з державних послуг. URL: <https://guide.diia.gov.ua/>

Відповідальний суб'єкт: Держателем Порталу Дія визначено Мінцифри; технічним адміністратором визначено державне підприємство “ДІЯ”, що належить до сфери управління Мінцифри.

Правова основа: Фактично відмічений як частина Реєстру адміністративних послуг, тобто є складовою Єдиний державний веб-портал електронних послуг ДІЯ.

3. Е-Ветеран. URL: <https://eveteran.gov.ua/>

Відповідальний суб'єкт: Мінветеранів. Мінветеранів є розпорядником та держателем даних, наданих до ЄДРВВ.

Правова основа: е-Ветеран – система на базі Єдиного державного реєстру ветеранів війни. У 2019 році відбулося законодавче врегулювання Єдиного державного реєстру ветеранів війни (далі – реєстр), як єдиної державної інформаційно-телекомунікаційної системи. Реєстр є правонаступником Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції

У лютому 2023 року введено в постійну експлуатацію відповідно до наказу Міністерства у справах ветеранів України від 09.02.2023 № 26 “Про ведення інформаційно-комунікаційної системи “Єдиний державний реєстр ветеранів війни” в постійну експлуатацію”.

- Про Єдиний державний реєстр ветеранів війни : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 14.08.2019 р. № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2019-%D0%BF#n18>
- Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (Стаття 3-1. Єдиний державний реєстр ветеранів війни)
- Про публічні електронні реєстри : Закон України від 18.11.2021 № 1907-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20#Text> (загальний акт)

На платформі Е-Ветеран представлені посилання на додаткові платформи:

Реєстр суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей. URL: <https://mva.gov.ua/veteranam/perelik-subektiv-nadannya-poslug-vkluchenih-do-reestru-subektiv-nadannya-poslug-iz-psihologichnoi-dopomogi-dlya-veteraniv-i-chleniv-ih-simey>

Відповідальний суб'єкт: Мінветеранів.

Правова основа: Наказ Міністерства у справах ветеранів України від 14.12.2023 № 330 “Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Реєстру суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України від 12 січня 2024 р. за № 67/41412, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0067-24#Text>

е-Карта послуг для ветеранів війни в громадах. URL: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMjk3MzIwYmUtZjZjVmMS00NmExLWJiNzAtZDNIYzdlN2IyOTFkIiwidCI>

6IjVjM2NjODcwLTZlMGUtNDc1Mi1hMmVlLTZkMjlmZTE1NmM3NSIsImMiOjl9

Відповідальний суб'єкт: Мінветеранів.

е-Карта вакансій державної служби та органів місцевого самоврядування для ветеранів. URL: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoieY2FjZjg1OGYtNjJkOC00MjZlLTg1ZGMtYTc0N2RlMzlhNzMxIiwidCI6IjVjM2NjODcwLTZlMGUtNDc1Mi1hMmVlLTZkMjlmZTE1NmM3NSIsImMiOjl9>

Відповідальний суб'єкт: Мінветеранів. Співробітництво з Національне агентство України з питань державної служби та Представництво МОМ в Україні.

4. Веб-портал електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони “Армія+”

Відповідальний суб'єкт: Міністерство оборони. У координації з Міністерством внутрішніх справ.

Правова основа: Деякі питання Державного вебпорталу електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони “Армія+” : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.07.2024 № 879. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2024-%D0%BF#Text>

5. Реєстр надавачів соціальних послуг. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/reestr-nadavachiv-socialnih-poslug.html>

Важливо: лише для «внутрішніх користувачів» (Мінсоцполітики, Мінфін та Нацсоцслужба, органи місцевого самоврядування тощо).

Відповідальний суб'єкт: Міністерство соціальної політики України

Правова основа: Відповідно до вимог Закону України «Про соціальні послуги», який набув чинності з 01 січня 2020 року, постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 99 «Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг» всі юридичні та фізичні особи-підприємці, які надають соціальні послуги, повинні бути внесені в зазначений Реєстр та відповідати Критеріям діяльності надавачів соціальних послуг (постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185).

6. Портал електронних сервісів Мінекономіки. URL: <https://my.gov.ua/>

Відповідальний суб'єкт: Мінекономіки

Правова основа: Постанова Кабінету Міністрів України № 13 від 03.01.2013 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг».

7. Реєстр адміністративних послуг, які надаються Управлінням розвитку територій та інфраструктури обласної державної адміністрації. URL: <https://www.vin.gov.ua/administratyvni-posluhy/administratyvni-posluhy-iaki-nadaiut-strukturni-pidrozdily-oda/142-dep-zhkh/56191-reiestr-administratyvnykh-posluh-2>

8. Портал електронних сервісів міста Харкова. URL: <https://e-kharkiv.khmr.gov.ua/services>

9. Міністерство у справах ветеранів України

Деякі питання Міністерства у справах ветеранів : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від

27.12.2018 № 1175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2018-%D0%BF#Text>

3. Основними завданнями Мінветеранів є:

1) формування і реалізація державної політики у сфері:

– соціального захисту ветеранів та членів їх сімей...

– надання довічних державних стипендій, щорічної виплати...

– надання, позбавлення статусу та видачі посвідчень...

2) забезпечення прав і свобод ветеранів та членів їх сімей;

3) забезпечення формування і ведення Єдиного державного реєстру ветеранів війни;

4. Мінветеранів відповідно до покладених на нього завдань:

10-1) здійснює методичне забезпечення діяльності та в межах повноважень, передбачених законом, координацію взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, зокрема центрів надання адміністративних послуг, з питань соціального захисту ветеранів та членів їх сімей;

12) за погодженням з МОЗ формує перелік медичних послуг для ветеранів та членів їх сімей, не включених до програми державних гарантій медичного обслуговування населення, оплату надання яких гарантує держава;

13) проводить моніторинг:

стану дотримання вимог законодавства щодо соціального захисту ветеранів та членів їх сімей, зокрема забезпечення житлом ветеранів та членів їх сімей, психологічної реабілітації та соціальної адаптації ветеранів та членів їх сімей, зайнятості та дозвілля ветеранів, від-

новлення та вдосконалення їх професійних навичок і умінь шляхом професійного навчання, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, надання ветеранам медичних послуг та забезпечення їх технічними та іншими засобами реабілітації;

25) створює та забезпечує формування і ведення Єдиного державного реєстру ветеранів війни, забезпечує захист персональних даних, отриманих відповідно до законодавства, захист інформації з обмеженим доступом, а також технічний захист інформації та здійснює контроль за їх збереженням, забезпечує та координує обмін даними між існуючими державними реєстрами, інформаційно-аналітичними системами, а також між надавачами пільг і послуг;

26) створює та забезпечує функціонування інформаційно-аналітичної системи обліку для адміністрування потреб ветеранів (персонального електронного кабінету ветерана);

Про затвердження Порядку проведення комплексного огляду системи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів Захисників та Захисниць України : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 10.06.2022 № 663. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/663-2022-%D0%BF#n8>

10. Міністерство оборони України

Статус учасника бойових дій

Правова основа: Положення про комісії Міністерства оборони України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни та

вирішення спірних питань щодо зарахування окремих періодів служби до вислуги років, затверджено наказом Міністерства оборони України від 10.11.2022 № 369. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1441-22#Text>

Статус особи з інвалідністю внаслідок війни

Правова основа: Наказ Міністерства оборони України 14 серпня 2008 року № 402 “Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text>

Надання електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони

Правова основа: Деякі питання Державного вебпорталу електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони “Армія+” : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.07.2024 № 879. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2024-%D0%BF#Text>

5. Завданнями Порталу “Армія+” є:

1) надання електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони користувачу Порталу “Армія+” (у тому числі в автоматичному режимі) з отриманням та використанням у разі потреби інформації з державних електронних інформаційних ресурсів, інших інформаційно-комунікаційних систем, яка необхідна для надання таких послуг;

2) забезпечення можливості подання в електронній формі заяв про надання електронної публічної послуги у сфері національної безпеки і оборони та інших документів в електронній формі (заяв, звернень, запитів, рапортів, звітів (донесень) про виконання завдань та

службових обов'язків тощо) засобами Порталу “Армія+”;

3) ведення інформаційних (автоматизованих) систем, інформаційно-комунікаційних систем, баз даних;

4) забезпечення отримання через електронний кабінет користувача Порталу “Армія+” інформації з державних електронних інформаційних ресурсів, інших інформаційно-комунікаційних систем;

5) забезпечення користувачів Порталу “Армія+” інформацією про електронні публічні послуги у сфері національної безпеки і оборони, які надаються з його використанням;

6) забезпечення можливості офіційного електронного листування під час надання електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони, а також під час розгляду інших питань з використанням Порталу “Армія+”;

7) забезпечення користувачів Порталу “Армія+” інформацією про перебіг та результати надання електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони [...]

8) отримання користувачами Порталу “Армія+” результатів надання електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони [...]

9) подання скарг за результатами надання електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони у сфері національної безпеки і оборони [...]

10) формування та відображення засобами Порталу “Армія+” в електронній формі відомостей, які містяться у документах, що підтверджують статус військовослужбовця, та інших документах;

Тощо...

11. Державна служба зайнятості

Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>

5. Держава забезпечує соціальну та професійну адаптацію військовослужбовців, які звільняються у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, за станом здоров'я, а також військовослужбовців строкової військової служби, які до призову на строкову військову службу не були працевлаштовані, в разі відповідного звернення зазначених осіб. У разі необхідності соціальну та професійну адаптацію проходять також члени сімей військовослужбовців за їх зверненням. Адаптація зазначеної категорії осіб провадиться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту населення, за рахунок коштів державного бюджету.

12. Міністерство охорони здоров'я України

Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 25.03.2015 № 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text>

1. Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ) [...] забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах:

розвитку медичних послуг, забезпечення державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;

Конкретні пільги врегульовані переважно окремими підзаконними актами, наприклад:

Пілотний проект щодо зубопротезування

– Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2024 року № 212, якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації у 2024 році пілотного проекту щодо зубопротезування окремих категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

– Пункт 19-25 статті 6, пункт 11-16 статті 7 Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”.

– Підпункт 1 пункт 1 статті 3 Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”.

Безоплатний та пільговий відпуск лікарських засобів

Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними [...] : Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 17.08.1998 № 1303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF#Text>

1. Групи населення, у разі амбулаторного лікування яких лікарські засоби за рецептами лікарів відпускаються безоплатно:

1) незалежно від розміру середньомісячного сукупного доходу їх сім’ї:

учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, постраждалі учасники Революції Гідності та особи, на яких поширюється дія Закону Укра-

їни “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”;
ветерани військової служби, ветерани органів внутрішніх справ, ветерани Національної поліції...

13. Міністерство соціальної політики

Конкретні пільги врегульовані переважно окремими підзаконними актами, наприклад:

Безоплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами (Міністерство соціальної політики України)

– п.2 ч.1 ст.13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, переліку таких засобів» від 05 квітня 2012 р. № 321;

– Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні...» від 01 жовтня 2014 р. № 518.

14. Міністерство освіти і науки України

Конкретні пільги врегульовані переважно окремими підзаконними актами, наприклад:

Надання переважного права на вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти

– п.22 ч.1 ст.12; п.28 ч.1 ст.13,; ч.3 ст. 16-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

– «Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.03.2024 р. № 266 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році».

15. Структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад

Конкретні пільги врегульовані переважно окремими підзаконними актами, наприклад:

Державна соціальна допомога на догляд

Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної [...] : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text>

13. Державна соціальна допомога на догляд (далі - допомога на догляд) призначається:

1) особам з інвалідністю внаслідок війни з числа військовослужбовців та інших осіб, яким призначено пенсію по інвалідності ...

2) особам, які належать до осіб з інвалідністю внаслідок війни ...

16. Міністерство економіки України

Питання Міністерства економіки : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік від 20.08.2014 № 459. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF#Text>

3. Основними завданнями Мінекономіки є:

4) участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері надання адміністративних послуг;

240) подає пропозиції щодо формування та реалізації державної політики у сфері надання адміністративних послуг;

Конкретні пільги врегульовані переважно окремими підзаконними актами, наприклад:

Надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей

Деякі питання надання грантів бізнесу : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2022 № 738. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text>

17. Міністерство цифрової трансформації

Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 18.09.2019 № 856.

1. Мінцифри є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики: у сферах [...] впровадження електронного документообігу [...] публічних електронних реєстрів, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів [...] надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг;

4. Мінцифри відповідно до покладених на нього завдань:

3) здійснює заходи щодо створення та забезпечення функціонування:

- Єдиного державного вебпорталу електронних послуг;
- Національної веб-платформи центрів надання адміністративних послуг;
- Інформаційно-комунікаційної системи для автоматизації центрів надання адміністративних послуг “Вулик”;

9) формує та веде Реєстр адміністративних послуг; [З 1 січня 2020 року Єдиний державний веб-портал електронних послуг виконує також функції Єдиного державного порталу адміністративних послуг, що передбачено Постановою КМУ від 04.12.2019 р. № 1137 Про питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text>]

11-3) забезпечує збір та зберігання інформаційних повідомлень про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій.

ДОДАТОК № 1

ПЕРЕЛІК МІСЬКИХ ТА ОБЛАСНИХ ОРГАНІВ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ВЕТЕРАНСЬКУ ПОЛІТИКУ

	Місто	Область
Вінницька	Управління ветеранської політики Департаменту соціальної політики Вінницької міської ради	Департамент ветеранської політики Вінницької обласної військової адміністрації
Волинська	Департамент з питань ветеранської політики Луцької міської ради	Управління з питань ветеранської політики Волинської обласної військової адміністрації
Дніпропетровська	Управління у справах ветеранів та внутрішньо переміщених осіб Департаменту соціальної політики Дніпровської міської ради	Управління з питань ветеранської політики Дніпропетровської обласної державної адміністрації
Донецька	<i>Інформація відсутня</i>	Управління з питань ветеранської політики Донецької обласної державної адміністрації
Житомирська	Управління у справах ветеранів війни Житомирської міської ради	Відділ з питань ветеранської політики Житомирської обласної державної адміністрації

	Місто	Область
Закарпатська	Управління ветеранської політики департаменту соціальної політики Ужгородської міської ради	Управління з питань ветеранської політики Закарпатської обласної державної адміністрації
Запорізька	Департамент з питань ветеранської політики Запорізької міської ради	Управління з питань ветеранської політики Запорізької обласної державної адміністрації
Івано-Франківська	Управління у справах УБД, сімей загиблих та внутрішньопереміщених осіб Департаменту соціальної політики виконкому Івано-Франківської міської ради	Управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Київська	Департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради Комунальна бюджетна установа «Київський міський центр комплексної підтримки учасників бойових дій «Київ Мілітарі Хаб»»	Управління ветеранської політики Київської обласної державної адміністрації
Кіровоградська	Відділ по роботі з ветеранами війни, учасниками АТО та членами їх сімей Департаменту соціальної політики Кропивницької міської ради	Управління у справах ветеранів Кіровоградської обласної державної адміністрації

Додаток

	Місто	Область
Луганська	<i>Інформація відсутня</i>	Спеціалізований Департамент з питань ветеранів не утворено Реалізація ветеранської політики здійснюється в межах Відділу організації надання соціальних послуг управління соціального обслуговування й захисту населення Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації
Львівська	Львівський центр надання послуг учасникам бойових дій	Управління з питань ветеранської політики Львівської обласної державної адміністрації
Миколаївська	<i>Інформація відсутня</i>	Рада ветеранів війни при Миколаївській обласній раді
Одеська	Координаційна рада з питань формування та реалізації ветеранської політики в місті Одесі при Департаменті праці та соціальної політики Одеської міської ради	Відділ з питань ветеранської політики Одеської обласної державної адміністрації

Додаток

	Місто	Область
Полтавська	Комунальний заклад «Ветеранський Центр Полтави»	Управління у справах реінтеграції, соціального захисту ветеранів та внутрішньо переміщених осіб Полтавської обласної державної адміністрації
Рівненська	Управління у справах ветеранів Департаменту соціальної політики Рівненської міської ради	Управління з питань ветеранської політики Рівненської обласної державної адміністрації
Сумська	Управління з питань ветеранської політики Департамент соціального захисту Сумської державної адміністрації	Управління з питань ветеранської політики Сумської обласної державної адміністрації
Тернопільська	Комунальний заклад «Центр підтримки ветеранів та родин Героїв» Тернопільської міської ради	Управління з питань ветеранської політики Тернопільської обласної державної адміністрації
Харківська	Департамент з питань ветеранської політики Харківської міської ради	Управління у справах ветеранів Харківської обласної державної адміністрації
Херсонська	<i>Інформація відсутня</i>	Управління у справах ветеранів Херсонської обласної державної адміністрації

Додаток

	Місто	Область
Хмельницька	Управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради	Управління з питань ветеранської політики Хмельницької обласної державної адміністрації
Черкаська	Управління у справах ветеранів війни та надання соціальних гарантій Черкаської міської ради	Управління з питань ветеранської політики Черкаської обласної державної адміністрації
Чернівецька	Управління у справах ветеранів Чернівецької міської ради	Управління з питань ветеранської політики Чернівецької обласної державної адміністрації
Чернігівська	Спеціалізований Департамент з питань ветеранів не утворено. Окремі ветеранські послуги надаються Департаментом соціальної політики Чернігівської міської ради	Відділ з питань ветеранської політики Чернігівської обласної державної адміністрації

Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура School.
Підписано до друку 01.07.2025

Суб'єкт у сфері друкованих медіа
Ідентифікатор медіа R30-01399

Видавець – Науково-дослідний інститут правового забезпечення
інноваційного розвитку Національної академії правових наук
України,
61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 80
Тел. +38 (057) 700-06-64
Сайт: ndipzir.org.ua
E-mail: ndipzir@gmail.com